

Enerji sisteminin səmərəliliyi artırılır
SƏHİFƏ 3-də

Xaricdə təhsillə bağlı ilk beşlikdə olan ölkələr
SƏHİFƏ 2-də

Aqrar xərclər durmadan artır
SƏHİFƏ 11-də

SOCAR korporativ tərəfdaşlıq əlaqələri qurub
SƏHİFƏ 10-də

İkisi sevindirdi, biri uduzdu
SƏHİFƏ 16-də

“FRANSA AFRİKAYA BƏDBƏXTLİK GƏTİRİB”

— Bakıda “Qvadelupun dekolonizasiyasına doğru: problemlər və perspektivlər” adlı beynəlxalq konfrans keçirilib. Konfransda Qvadelupun müstəqilliyi uğrunda mübarizə aparan nümayəndələr iştirak ediblər.

SƏHİFƏ 2-də

“ÇEŞKA”, “YEŞKA”, “PRIUS” TARİX OLUR?

— Bakı küçələrində son illərdə daha çox yeni avtomobillər üstünlük təşkil edir. Əvvəllər geniş yayılmış köhnə “Jiquli” və ya “Volqa” kimi modellər, eləcə də 90-cı illərin köhnə alman, yapon avtomobilləri demək olar ki, dövrüydən çıxarılıb.

SƏHİFƏ 12-də

MƏKTƏBLƏRİN BAĞLANMASI DAVAM EDƏCƏK

— Bir il ərzində ölkədə 64 məktəb bağlanıb. Təhlillər göstərir ki, bəzi bölgələrdə məktəblərin fəaliyyətinin dayandırılması daha çox müşahidə olunub. Ekspertlər prosesin davamlı olacağı qənaətinə gəliblər.

SƏHİFƏ 14-də

“KASPI” QƏZETİ 1881-Cİ İLİN YANVARINDAN NƏŞR OLUNUR. QƏZETİN ÇAPI 1999-CU İLDƏ BƏRPA OLUNUB

AZƏRBAYCAN SİLAHLI QÜVVƏLƏRİ-107

GÜCLÜ ORDU GÜCLÜ DÖVLƏT DEMƏKDİR

Bu gün Azərbaycan cəmiyyətində xalq-iqtidar-ordu birliyinin sarsılmaz bağlarını görürük. Bu birlik müstəqil və güclü Azərbaycanın əsasıdır. Bu, həm də sabaha olan inamı artırır.

QƏHRƏMANLIQ DASTANI YAZAN ORDU

Üç mindən artıq şəhid verən Azərbaycan Ordusu 44 günlük Vətən Müharibəsində yüz illər boyunca danışılacaq qəhrəmanlıq dastanı yazdı. Silahlı Qüvvələrimizin hər bir nəfəri yalnız bir amal uğrunda - işğal edilmiş ərazilərimizin düşmən tapdağından azad olunması üçün bir yumruq kimi birləşərək düşməne sarsıdıcı zərbələr endirdi.

ƏSRİN TƏK QALIB ORDUSU

Azərbaycan Ordusu 21-ci əsrin tək qalib ordusu, Azərbaycan dövləti isə itirilmiş ərazilərini hərbi yoluyla geri qaytaran yeganə dövlət statusunda beynəlxalq aləm tərəfindən qəbul edilir. Azərbaycan bölgəmizdə cərəyan edən proseslərə yön verən reallıqları Silahlı Qüvvələrinin gücü ilə, hərbi-siyasi yollarla yaratdı.

SƏHİFƏ 4-də

“ÇİN MƏNİM UĞUR HEKAYƏMDİR”

“BU, MƏNİM ÜÇÜN ÇOX QÜRURVERİCİ BİR HİSS İDİ”

Prezident İlham Əliyev yanvarın 20-də Davosda keçirilən Dünya İqtisadi Forumu çərçivəsində Çinin CGTN (China Global Television Network) telekanalına müsahibə verib. Bu müsahibə zamanı jurnalist Liu Xin daha əvvəl tanış olduğu azərbaycanlı tələbə Tağı Məmmədovdan bəhs edib. Təsəvvür edin, uzaq Çində bir televiziya ekranında Prezident İlham Əliyev müsahibə verir, Azərbaycanın Çin ilə əlaqələri müzakirə olunur və müsahibənin sonunda sizdən bəhs edilir. Bu qürurverici anı yaşayan tələbə Tağı Məmmədov hissələrini, Çindəki fəaliyyətini, hadisənin pərdəarxasını “Kaspi” ilə bölüşür.

SƏHİFƏ 8-9-də

QALIBI OLMAYAN MÜHARİBƏ

— Yaşanan gərginlikdən narahat olan Bakı qalibi olmayan hərbi qarşıdurmanın sonlandırılmasını alqışlayır. Azərbaycan atəşkəsin əldə olunmasında vasitəçilik edən tərəflərin səylərini yüksək qiymətləndirir.

SƏHİFƏ 10-də

GƏLƏNLƏR DƏ AZALIB, GEDƏNLƏR DƏ

— İran-İsrail müharibəsi ölkəmizin turizm sektoruna ciddi neqativ təsir edib. Təhlükəsizliklərinə problem olduğunu əsas tutan insanlar hotellərdəki rezervasiyalarını və uçuşlarını ləğv ediblər.

SƏHİFƏ 7-də

ƏNDƏLÜSÜN SONUNCU MÜSƏLMAN ŞƏHƏRİ

— Qranada İspaniyanın ən gözəl şəhərlərindən biri hesab olunur. Şəhərin Nuh və ya Herakl tərəfindən qurulması ilə bağlı çoxlu əfsanələr var. Əndəlüsün ürəyi sayılan Qranadaya “Sirlərlə dolu şəhər” də deyilir.

SƏHİFƏ 15-də

80 İLLİK YUBİLEY SUAL ALTINDADIR

NATO OLUM VƏ ÖLÜM ARASINDA

— NATO-da ciddi problemlər artmaqdadır. ABŞ Prezidenti Donald Trampın üzv ölkələrin hərbi xərclərini 2030-cu ilə qədər ÜDM-in 3,5 faizinə çatdırmaq, infrastruktur və kibertəhlükəsizlik də daxil olmaqla, əlaqəli sahələrə sərmayə qoymaq təklifi təşkilat daxilində gərginlik yaradıb.

— Gələn qənaət budur ki, Avropa özünü ABŞ-siz qorumağa hazır olmalıdır. Hətta Avropanın ABŞ-dən müdafiəsinə də ehtiyac ola bilər. Ekspertlər Aİ ölkələrini NATO-suz gələcəyə hazırlaşmağa çağırırlar. Bu fikirdə olanlar arasında PRIF-nin direktor müavini Kristofer Dase də var.

SƏHİFƏ 5-də

Dörd polkovnikə “general-mayor” rütbəsi verildi

Prezident İlham Əliyev Azərbaycan Respublikası Müdafiə Nazirliyinin hərbi qulluqçularına “general-mayor” ali hərbi rütbəsinin verilməsi haqqında sərəncam imzalayıb. Azərbaycan Respublikası Müdafiə Nazirliyinin aşağıdakı hərbi qulluqçularına “general-mayor” ali hərbi rütbəsi verilib:

polkovnik İdris Mustafa oğlu Məhərrəmov

polkovnik Vasif Tofiq oğlu Xəlilova

polkovnik Elnur Sadıq oğlu Kazımova

polkovnik Elgün Aqil oğlu Əliyevə.

Bundan əlavə, Prezident İlham Əliyev Müdafiə Nazirliyinin hərbi qulluqçularının və mülki işçilərinin təltif edilməsi haqqında sərəncam imzalayıb. Sərəncama əsasən, Azərbaycan Respublikasının müstəqilliyinin, ərazi bütövlüyünün qorunub saxlanılmasında xüsusi xidmətlərinə, öz xidməti vəzifələrini və hərbi hissə qarşısında qoyulmuş tapşırıqları yerinə yetirərək fərqləndiklərinə görə Azərbaycan Respublikası Müdafiə Nazirliyinin bir qrup hərbi qulluqçuları və mülki işçiləri 3-cü dərəcəli “Vətənə xidmətə görə” ordeni, “Vətən uğrunda” medalı, “İgidliyə görə” medalı, “Hərbi xidmətlərə görə” medalı ilə təltif ediliblər.

Xaricdə təhsillə bağlı ilk beşlikdə olan ölkələr

2025/2026-cı tədris ili üçün “Gənclərin xarici ölkələrin nüfuzlu ali təhsil müəssisələrində təhsil almalarına dair 2022–2028-ci illər üçün Dövlət Proqramı”na qəbul çərçivəsində builki müraciətlərdə ilk beşlikdə yer alan ölkələr sırasında Böyük Britaniya, Amerika Birləşmiş Ştatları, Türkiyə, Avstraliya və İtaliya qərarlaşır.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bunu jurnalistlərə müsahibəsində Dövlət Proqramı İdarəetmə Qrupunun rəhbəri Turan Topalova deyib. O bildirib ki, ən çox üstünlük verilən ixtisas istiqamətləri informasiya texnologiyaları, dövlət idarəçiliyi, mühəndislik, statistika və verilənlərin təhlili, eləcə də təhsil sahələridir.

“FRANSA AFRİKAYA BƏDBƏXTLİK GƏTİRİB”

Fotolar: Tapdıq Abdullayev - Global Photostock

Bakıda Qvadelup adasına həsr olunmuş “Qvadelupun dekolonizasiyasına doğru: problemlər və perspektivlər” adlı beynəlxalq tematik konfrans keçirilib. Konfransda Qvadelupun müstəqilliyi uğrunda mübarizə aparan siyasi partiyaların liderləri, hərəkətlərin rəhbərləri, elmi dairələrin nümayəndələri iştirak ediblər.

F.ABASOĞLU

Bakıda Fransanın müstəmləkəçilik siyasətinin əsarətində olan Qvadelup adasına həsr olunmuş “Qvadelupun dekolonizasiyasına doğru: problemlər və perspektivlər” adlı beynəlxalq tematik konfrans keçirilib. Tədbir Bakı Təşəbbüs Qrupu (BTQ), Qvadelupun Azadlığı Uğrunda Xalq Birliyi (UPLG), Qvadelup Beynəlxalq Təminatlar Hərəkatı (MIR-Guadeloupe), Qaradərili Xalqların Beynəlxalq Komitəsi (CIPN) və Qvadelup Millətinin Yaranması naminə Güc Hərəkatının (FKNG) birgə təşkilatçılığı ilə baş tutub.

“QVADELUPUN SOSIAL-İQTİSADI İNKİŞAFINI DƏSTƏKLƏYİRİK”

Tədbirdə çıxış edən BTQ-nin icraçı direktoru Abbas Abbasov bildirib ki, Qvadelupun müstəqilliyinə beynəlxalq hüquq çərçivəsində nail olunmalıdır. Onun sözlərinə görə, Qvadelup Fransa kolonializmindən əziyyət çəkir: “İnanıram ki, beynəlxalq hüquq çərçivəsində onun müstəqilliyinə nail olunacaq”.

A.Abbasov deyib ki, Qvadelupda yaranmış iqtisadi asılılıq və sosial bərabərsizlik Fransanın müstəmləkə siyasətinin nəticəsidir: “Burada işsizlik səviyyəsi 18-20 faizdir. ÜDM-in 80 faizi dövlət dəstəyi hesabına formalaşır ki, bu da iqtisadi asılılığın göstəricisidir.

Qvadelupa məxsus maddi və mədəni irsin qorunması tədbirləri hələ də lazımi səviyyədə həyata keçirilmir. Biz BTQ olaraq, müasir dünyada kolonializmin yeni növlərini qəbul etmirik. Biz Qvadelupun sosial-iqtisadi və mədəni inkişafını dəstəkləyirik”.

“MÜSTƏMLƏKƏ ZÜLMÜ ƏHALİNİN ƏZABLAR ÇƏKMƏSİNƏ SƏBƏB OLUB”

Qvadelupun Dekolonizasiyası üzrə Beynəlxalq Cəbhənin katibi Joze Marten Jan-Pyer qeyd edib ki, Fransa Qvadelup ərazisində müstəmləkəçiliyin yaranmasının günahkarıdır. Onun sözlərinə görə, müstəmləkə zülmü yerli əhalinin böyük əzablar çəkməsinə səbəb olub. “Sərvətlərimizi əlimizdən aldılar, çox qan töküldü, çox insan həlak oldu. Bir çoxları bizi yaşamağa məcbur etdikləri iqlim şəraitinə tab gətirmədilər. Buna baxmayaraq, qadınlarımız və uşaqlarımız qürurla mübarizə apardılar - onların cəsarəti bizim silahımız oldu”, - o qeyd edib. Jan-Pyer vurğulayıb ki, Qvadelup xalqı köləliyə və müstəmləkə siyasətinin davam etdirilməsinə qətiyyətlə “yox” deyir.

“Biz Azərbaycanla birlikdə ədalət axtarışındayıq. Nümayiş etdirdikləri həmrəyliyə görə Bakı Təşəbbüs Qrupuna (BTQ) və Azərbaycan xalqına dərin minnətdarlığımızı bildiririk”, - o əlavə edib.

“MİNLƏRLƏ İNSAN MÜSTƏMLƏKƏÇİLİKLƏ MÜBARİZƏDƏ HƏYATINI İTİRİB”

Beynəlxalq Təminat Hərəkatı və Qaradərili Xalqların İttifaqı Komitəsinin yaradıcı üzvü Luk Reyinetin sözlərinə görə, Fransa öz ərazilərini genişləndirmək xatirinə Afrikaya bədbəxtlik gətirib. O qeyd edib ki, Qvadelupda minlərlə insan

müstəmləkəçilik siyasəti ilə mübarizədə həyatını itirib: “Fransa tarixən çalışıb ki, məktəb və kilsələrdə fəaliyyətlərini artırsın, bu yolla bizi müstəmləkəyə çevirsin. Qvadelupdakı insanları qul kimi çalışdırır, istismar edirdilər, kilsələrdə gənclərin beynini yumağa, fərqli din

daşıyıcılarının dinlərini dəyişməyə çalışırdılar. Onlar məktəblərdə uşaqları məcbur edirdilər ki, qalların onların ata-babaları olduğunu desinlər, halbuki əcdadları afrikahılar idi. Bir sözlə, uşaqları tarixi həqiqətlərdən məhrum etməyə çalışıblar”.

“QVADELUPDA KÖLƏLİK YOX OLMAYIB”

Qvadelup Kommunist Partiyasının idarə heyətinin üzvü, Port-Luis bələdiyyə şurasının üzvü Viktor Arteyn qeyd edib ki, köləliyin rəsmi ləğvinə baxmayaraq, Qvadelup bu gün də neokolonializm şəraitində yaşamağa davam edir. “Qvadelupda köləlik yox olmayıb, sadəcə formasını dəyişib. Biz hələ də Fransadan iqtisadi və siyasi asılılıq vəziyyətindəyik. Bütün idxal və ixrac sistemi kənardan idarə olunur. Bizim həqiqi müstəqilliyimiz yoxdur - nə siyasi, nə də iqtisadi”, - deyərək qeyd edib.

“EFİRDƏ YALNIZ FRANSIZ KONTENTİ VAR”

Qvadelupdan olan jurnalist Danik Zandronis bildirib ki, müstəmləkə ərazisində jurnalist olmaq asan vəzifə deyil, çünki əsas KİV-lər əhaliyə mental təsir vasitəsi kimi istifadə olunur. O qeyd edib ki, tarixən Qvadelupda KİV Fransa tərəfindən əhalinin düşüncəsinə təsir göstərilməsi və müstəmləkəçiliyin kök salması üçün istifadə olunub. Jurnalistin sözlərinə görə, efirdə yalnız fransız kontenti, o cümlədən musiqi və verilişləri üstünlük təşkil edir ki, bu da Qvadelup sakinlərinin mədəni kimliyinin qorunmasını çətinləşdirir.

ENERJİ SİSTEMİNİN SƏMƏRƏLİLİYİ ARTIRILIR

Prezident İlham Əliyevin bölgələrə son səfəri çərçivəsində Azərbaycan üçün ən mühüm əhəmiyyət daşıyan məqamlardan biri Mingəçevirdə “8 Noyabr” Elektrik Stansiyasının açılış mərasiminin gerçəkləşməsi idi. Enerji ilə yüksək səviyyədə təminat hər bir dövlətin iqtisadi inkişafı və təhlükəsizliyinin ən ümdə elementi sayılır.

AZAD ƏLİYEV
azad.aliyev@kaspi.az

Prezident İlham Əliyevin Yevlax, Goranboy və Mingəçevirə budəfəki səfəri də özünün əhəmiyyəti və zənginliyi ilə seçildi. Dövlət başçısı bir çox açılışlarda iştirak etdi, görülən işlərlə maraqlandı.

Təbii ki, bu səfər çərçivəsində Azərbaycan üçün mühüm əhəmiyyət daşıyan məqamlardan biri Mingəçevirdə “8 Noyabr” Elektrik Stansiyasının açılış mərasiminin gerçəkləşməsi idi. Enerji ilə yüksək səviyyədə təminat hər bir dövlətin iqtisadi inkişafı və təhlükəsizliyinin ən ümdə elementi sayılır. Azərbaycan bu illər ərzində tək özünün yox, həm də çox böyük bir coğrafiyanın enerji təhlükəsizliyinin təminində mühüm aktora çevrilib.

ÖLKƏMİZİN ƏN BÖYÜK ELEKTRİK STANSİYASI

Sözügedən məqamlar Prezident İlham Əliyevin açılış mərasimindəki çıxışında da əksini tapıb. Dövlət başçısı bildirib ki, “8 Noyabr” Elektrik Stansiyası ölkəmizin ən böyük elektrik stansiyasıdır: “Biz son 20 il ərzində Azərbaycanın energetika sistemini demək olar ki, sıfırdan qurmuşuq. Ölkəmizin müxtəlif yerlərində yeni elektrik stansiyaları qurulmuşdur, eyni zamanda, Mingəçevirdə də yenidənqurma işləri aparılmışdır. Yadıңызdadır, burada baş vermiş qəza nəticəsində ölkəmizin böyük hissəsi, demək olar ki, işıqsız qalmışdı. Ondan sonra praktiki tədbirlər görülməyə başlanmış və biz qısa müddət ərzində burada böyük uğurlara nail ola bilmişik.

2018-ci ildə “Azərbaycan” İstilik Elektrik Stansiyasının yenidən qurulmasının təməli qoyuldu və 2020-ci il iyunun 25-də - düz beş il bundan əvvəl burada stansiya yeni həyat verilmişdir. Hazırda “Azərbaycan” Elektrik Stansiyasının generasiya gücü 1800 meqavat, “8 Noyabr” Stansiyasının gücü 1880 meqavatdır, Su Elektrik Stansiyasının gücü isə 400 meqavatdan çoxdur”.

“Həm İtaliya, həm Çin Azərbaycanın strateji tərəfdaşlarıdır”

Dövlət başçısı qeyd edib ki, bu layihənin qısa müddət ərzində icra edilməsi rekord nəticə sayıla bilər. Çünki təxminən 2 min meqavatlıq elektrik stansiyasının inşa müddəti bir neçə il davam edir: “Biz isə iki il ərzində təxminən 2 min meqavat enerji əldə etmişik və əlbəttə ki, bunun bir çox səbəbləri var. Təbii ki, buna burada mövcud olan energetika bazamız, təcrübəmiz, Azərbaycan energetiklərinin peşəkarlığı, bilikləri, təcrübələri və əlbəttə ki, bizim beynəlxalq tərəfdaşlarımızın da töhfəsi şərait yaratdı”.

Prezident

qeyd edib ki, bu stansiyanın ərsəyə gəlməsində İtaliya və Çin şirkətlərinin böyük payı var: “Qeyd etməliyəm ki, həm İtaliya, həm Çin Azərbaycanın strateji tərəfdaşlarıdır”.

ŞƏRTİ YANACAQ SƏRFİYYATI KƏSKİN AŞAĞI DÜŞƏCƏK

Prezident bildirib ki, “8 Noyabr” Stansiyasının istismara verilməsi bir çox məqsədləri təmin edəcək. Enerji sistemimizin səmərəliliyi artırılacaq, potensial, generasiya gücümüz artacaq, eyni zamanda, şərti yanacaq sərfiyyatı kəskin aşağı düşəcək və beləliklə, bu, bizə təbii qaza qənaət

etmək üçün imkan yaradacaq: “Çünki hər kəs yaxşı bilir ki, Azərbaycan qazına bu gün dünya bazarlarında böyük tələbat var və nə qədər biz daxildə təbii qaza qənaət etsək, ixrac imkanlarımız da bir o qədər artacaq. Beləliklə, burada şərti yanacağın sərfiyyatının az olması bizə əlavə qazanc gətirəcək”.

Dövlət başçısı qeyd edib ki, energetika hər bir ölkənin milli təhlükəsizliyi məsələsidir. Bu gün dünyada, xüsusilə Avropa məkanında və digər bölgələrdə enerji xətlərinin təhlükə altında olmasının nə qədər böyük fəsadlara gətirib çıxardığını hər kəs öz gözləri ilə görə bilər. Bu gün Azərbaycan Avropanın enerji təhlükəsizliyini təmin edən ölkələr sırasındadır və təsadüfi deyil ki, Avropa İttifaqı tamamilə haqlı olaraq Azərbaycanı etibarlı tərəfdaş və Pan-Avropa qaz təchizatçısı adlandırır. Çünki bu gün Azərbaycan qazı 12 ölkəyə qaz kəmərləri vasitəsilə ixrac edilir.

“Beş ildir Azərbaycanda sülh tam təmin edilib”

Prezident İlham Əliyevin sözlərinə görə, Azərbaycan bölgədə sabitlik, inkişaf, tərəqqi məkanı kimi öz rolunu daha da gücləndirəcək: “Bizim ətrafımızda demək olar ki, münaqişələr səngimir, əksinə, yeni münaqişə zonaları açılır. Böyük fəlakətlərə və insan faciələrinə gətirən toqquşmalar, müharibələr gedir. Biz də müharibə nədir, yaxşı bilirik”. Dövlət başçısı qeyd edib ki, beş ildir Azərbaycanda sülh tam təmin edilib və əlbəttə ki, hüduqlarımızın kənarında da nə qədər tez sülh təmin edilərsə, bir o qədər həm o ölkələr üçün, həm təbii olaraq, bizim üçün də yaxşı olacaq: “Ancaq reallıq budur ki, bu gün

bizim ölkəmiz sabitlik, inkişaf, tərəqqi məkanı kimi dünya miqyasında tanınır və bu adı biz öz əməyimizlə, zəhmətimizlə, düşünülmüş siyasətlə qazanmışıq”.

İQTİSADI İNKİŞAF, SOSIAL RİFAH

Prezident İlham Əliyevin bölgəyə səfəri zamanı dövlət başçısı Yevlax Olimpiya İdman Kompleksində görülmüş işlərlə tanış olub, Bakı-Ələt-Qazax-Gürcüstan ilə dövlət sərhədi magistral yolunun Yevlax şəhərindən keçən hissəsində görülən işlərlə maraqlanıb. Yevlax şəhəri qumsüzgəc texnologiyalı sutəmizləyici qurğunun, “Yevlax” qovşağ

yarımstansiyasının, Regional Təlim-Tədris və Laboratoriya Mərkəzinin açılışlarında iştirak edib. Prezident Yevlaxda Mərkəzi Aran Regional SCADA İdarəetmə Mərkəzinin, Yevlax pilot aqroparkının açılışına da qatılıb.

Prezident İlham Əliyevin Goranboy rayonuna səfəri zamanı isə tikinti materialları istehsalı müəssisəsi istifadəyə verilib. Göründüyü kimi, dövlət başçısının məlum səfəri çərçivəsində yaşanan hər bir hadisə bölgə əhalisinin sosial rifah halının yüksəlməsinə, iqtisadi inkişafa və məşğulluq səviyyəsinin artırılmasına xidmət edir.

GÜCLÜ ORDU GÜCLÜ DÖVLƏT DEMƏKDİR

Bu gün Azərbaycan cəmiyyətində xalq-iqtidar-ordu birliyinin sarsılmaz bağlarını görürük. Bu birlik müstəqil və güclü Azərbaycanın əsasıdır. Bu, həm də sabaha olan inamı artırır.

AZAD ƏLİYEV
azad.eliyev@kaspi.az

Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin yaradılmasının 107 ili tamam olur. 1918-ci ilin 26 iyununda Azərbaycan Demokratik Cümhuriyyəti zamanı yaradılan Ordumuz bu gün bölgəmizin ən qüdrətli, peşəkar Silahlı Qüvvələri sayılır.

Güclü ordu həm də güclü dövlət deməkdir. Hazırda Azərbaycan dünyada tam müstəqil siyasət yürüdən, milli maraqlarını müdafiə etməyi bacaran dövlət statusuna malikdir. Təbii ki, bu statusun əldə edilməsinin əsas şərtlərindən biri Müzəffər Ali Baş Komandan, Prezident İlham

Əliyevin rəhbərliyi ilə 44 günlük Vətən müharibəsi və bir günlük antiterror tədbirlərində ərazi böütlüyümüz və suverenliyimizin bərpa edilməsi idi. Bu müqəddəs amalın gerçəkləşdirilməsində əsas rol və vəzifə isə Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin üzünə düşdü. Üç mindən artıq şəhid verən Azərbaycan Ordusu 44 günlük Vətən Müharibəsində yüz illər boyunca danışılacaq qəhrəmanlıq dastanı yazdı. Silahlı Qüvvələrimizin hər bir nəfəri yalnız bir amal uğrunda - işğal edilmiş ərazilərimizin düşmən tapdağından azad olunması üçün bir yumruq kimi birləşərək düşməni sarsıdıcı zərbələr endirdi.

QƏLƏBƏYƏ APARAN YOL

Tarixi qələbəyə aparan yol çox uzun oldu. Əsası Ümummilli Lider Heydər Əliyev tərəfindən qoyulan ordu quruculuğu prosesi Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirildi. Ulu Öndər tərəfindən başlayan ordu quruculuğu prosesi son 15 ildə özünün həlledici fazasına qədəm qoydu. Dünyanın müxtəlif ölkələri ilə qurulan siyasi və iqtisadi əməkdaşlıq imkanlarının genişlənməsi Azərbaycanın özünü-müdafiə və

təhlükəsizlik sahəsində də etibarlı tərəfdaşlarının formalaşmasına zəmin hazırladı. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan Ordusunun maddi-texniki bazasının gücləndirilməsi, şəxsi heyətin peşəkarlıq səviyyəsinin artırılması istiqamətində ardıcıl islahatlara başlandı. Azərbaycan Silahlı Qüvvələri dünyanın ən müasir hərbi texnikası, avadanlıqları ilə təchiz edildi. Müxtəlif ölkələrlə həyata keçirilən birgə hərbi təlimlər şəxsi heyətin peşəkarlıq səviyyəsinin yüksəldilməsində mühüm rol oynadı.

SABİTLİYİN ƏSAS QARANTI

Bunun məntiqi nəticəsi olaraq aprel döyüşləri, Cünnüt əməliyyatı, iyul hadisələri Azərbaycan Ordusunun ən mühüm vəzifəyə, işğal edilmiş ərazilərimizin azadlığına hazır olduğunu bütün dünyaya nümayiş etdirdi. Həmin o tarixi an yetişdi. 2020-ci ilin 27 sentyabrında Ali Baş Komandan, Prezident İlham Əliyevin əmri ilə Silahlı Qüvvələrimiz düşməni ağır itkilərə məruz qoyaraq çox qısa bir zaman kəsiyində erməni faşizminə ən sarsıdıcı zərbələr endirdi. Ermənistan ordusunun üzleşdiyi bu acınacaqlı durum hələ də onun düşdüyü böhrandan çıxmasına imkan vermir. Nəticə isə bütün dünya tərəfindən artıq təqdirə qarşılanır. Azərbaycan Ordusu 21-ci əsrin tək qalib ordusu, Azərbaycan dövləti isə itirilmiş ərazilərini hərbi yolla geri qaytaran yeganə dövlət statusunda beynəlxalq aləm tərəfindən qəbul edilir. Azərbaycan bölgəmizdə cərəyan edən proseslərə yön verən reallıqları Silahlı Qüvvələrinin gücü ilə hərbi-siyasi yollarla yaratdı. İndi Azərbaycan Ordusu bölgəmizdə formalaşmış sabitliyin, sülh imkanlarının əsas qarantı rolunda çıxış edir.

SİLAHLI QÜVVƏLƏRİMİZ DÜNYANIN ƏN GÜCLÜ ORDULARI SIRASINDA

Bu gün Silahlı Qüvvələrimiz dünyanın ən güclü orduları sırasında yer alır. Həm şəxsi heyətin peşəkarlığı, həm döyüş qabiliyyəti, həm də təchizat baxımından dünyanın bir çox böyük dövlətlərinin ordularını geridə qoyan Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin təkmilləşdirilməsi, daha da qüvvələndirilməsi prosesi daimi xarakter daşıyır. Bu

proses dövlətin ali rəhbərliyi tərəfindən ən prioritet sahələrdən birincisi elan edilir. Silahlı Qüvvələrin daha da gücləndirilməsinə dövlətin diqqət və qayğısını biz hər il büdcədən müdafiə və təhlükəsizlik xərclərinə ayrılan vəsaitlərin miqdarında da görürük. Azərbaycan Ordusunda müasir dövrün və regional reallığın şərtlərinə uyğun yeni qurumlar, hərbi

birleşmələr yaradılır, bir çox müttəfiqlərlə birlikdə ardıcıl hərbi təlimlər təşkil edilir.

107 YAŞIN MÜBARƏK, MÜZƏFFƏR AZƏRBAYCAN ORDUSU!

Bu gün qalib Azərbaycan Ordusu ölkəmizin hər bir qanının keşiyində əzmlə dayanır. Sərhədlərimizi Azərbaycan əsgəri qürurla qoruyur. Şuşada, Xankəndidə,

Laçında, Ağdamda və daha neçə-neçə azad edilmiş ərazilərimizdə dalğalanan üçrəngli bayrağımız qalib Silahlı Qüvvələrimizin qürur və iftixar mənbəyidir. Azərbaycan xalqı Vətənin azadlığı, bütövlüyü uğrunda canlarını fəda edən şəhidlərini daim əziz tutur. Onların xatirəsini hörmət və ehtiramla anır. Dövlətin ali rəhbərliyinin şəhid ailələri və

qazilərimizə diqqət və qayğısı bütün dünyaya nümunədir. Bu gün Azərbaycan cəmiyyətində xalq-iqtidar-ordu birliyinin sarsılmaz bağlarını görürük. Bu birlik müstəqil və güclü Azərbaycan deməkdir. Bu, dünyanın çətin zamanlar yaşadığı indiki məqamlarda sabaha olan inam, ümid deməkdir. 107 yaşın mübarək, Müzəffər Azərbaycan Ordusu!

NATO OLUM VƏ ÖLÜM ARASINDA

Keçən il Vaşinqtonda Şimali Atlantika Alyansının 75 illiyi qeyd edildi. Amma alyansın 80 illik yubileyinə qədər yaşayıb-yaşamayacağı hələ məlum deyil. Donald Trampın Ağ Evə qayıtmasından sonra Şimali Atlantika Alyansı tarixinin ən dərin böhranını yaşayır.

AZƏR NURİYEV

NATO-da ciddi problemlər artmaqdadır. ABŞ Prezidenti Donald Trampın üzv ölkələrin hərbi xərclərini 2030-cu ilə qədər ÜDM-in 3,5 faizinə çatdırmaq, infrastruktur və kibertəhlükəsizlik də daxil olmaqla əlaqəli sahələrə sərmayə qoymaq təklifi təşkilat daxilində gərginlik yaradıb. İspaniya və bir sıra başqa ölkələr bu planlara qarşı çıxıb. Narazı ölkələr müdafiə xərclərinin bu qədər kəskin artmasının sosial təminat xərclərini saxlamaq qabiliyyətini təhlükə altına atacağından ehtiyat edirlər. Bununla yanaşı, əvvəlki formada olan transatlantik tərəfdaşlığın sona çatdığını əksər tədqiqat mərkəzləri təsdiqləyir.

İNDİ BİRLƏŞMİŞ ŞTATLAR "QEYRİ-MÜƏYYƏNLİK AMİLİDİR"

Gəlinən qənaət budur ki, Avropa özünü ABŞ-siz qorumağa hazır olmalıdır. Hətta Avropanın ABŞ-dən müdafiəsinə də ehtiyac ola bilər. Aparıcı ekspertlər Qərbi hökumətlərini NATO-suz gələcəyə hazırlamağa çağırırlar. Bu fikirdə olanlar arasında Beynəlxalq Sülh Araşdırmaları İnstitutunun (PRIF) direktor müavini Kristofer Dase də var. O iddia edib ki, Şimali Atlantika Alyansının "gələcəyi yoxdur". 2025-ci il üçün sülh məsələləri üzrə illik ekspert rəyində qeyd edilir ki, əvvəlki illərdə Rusiyanın Ukraynaya təcavüzü və Moskvanın Avropada dünya nizamını qəsdən məhv etməsi diqqət mərkəzində idi. Mütəxəssislərin fikrincə, indi Birləşmiş Ştatlar "qeyri-müəyyənlik amilidir". Bununla əlaqədar onlar

Almaniya hökumətinə "Avropa müdafiə strukturlarının inkişafı və integrasiyası üçün şəffaf plan" hazırlamağı tövsiyə edirlər. Reallıq odur ki, Donald Trampın Ağ Evə qayıtmasından sonra Şimali Atlantika Alyansı bəlkə də ən dərin böhranını yaşayır. Bu böhran təşkilatı dəfn də edə bilər.

NATO ÜÇÜN MÜMKÜN SSENARİLER HANSILARDIR?

2019-cu ildə Fransa Prezidenti Emmanuel Makron "NATO-nun beyin ölümü keçirdiyini" elan edərkən bu sözlər həm alyansın üzvlərini, həm tərəfdaşlarını, həm də onun əleyhdarlarını şoka salmışdı. O vaxt Donald Tramp ilk dəfə Ağ Evə rəhbərlik edirdi. Fransa lideri öz bəyanatını Vaşinqtonla alyansın müttəfiqləri arasında strateji təhlükəsizlik məsələlərində koordinasiyanın tam olmaması ilə

əsaslandırmağa çalışsa da, bu, effekt vermədi. O bəyanatdan altı il keçir və problemlər artmaqdadır. Bu müddət ərzində Rusiyanın Ukraynaya qarşı müharibəsi genişmiqyaslı xarakter alıb. Donald Tramp Ağ Evə qayıdıb və Vladimir Putinlə çoxsaylı telefon danışqları vasitəsilə faktiki olaraq onu beynəlxalq təcridə çıxarıb. NATO-nun baş katibi Mark Ruttenin sözlərinə görə, Rusiya indi üç ayda bütün alyansın bir ildə istehsal etdiyi qədər mərmir istehsal edir.

ABŞ-NİN GERİ ÇƏKİLMƏ RİSKİ

Trampın keçmiş milli təhlükəsizlik müşaviri Con Bolton iddia edib ki, Donald Trampın ilk prezidentlik dövründə ABŞ alyansından çıxmağa yaxın olub. Özünü tez-tez "iş adamı" adlandıran ABŞ lideri NATO müttəfiqlərinin əksəriyyətinin 2006-cı ildə blokun razılaşdığı ÜDM-in 2%-ni müdafiəyə xərcləməməsindən son dərəcə narahat olub. Keçən il prezidentlik kampaniyası zamanı Tramp demişdi ki, müdafiə üçün pul ödəməyən avropalı NATO üzvlərini müdafiə etməyəcək. Əksinə, Rusiyanı "onlarla istədiyini etməyə" təşviq edəcək. 2024-cü ildə seçkilərdə qalib gəldikdən sonra Tramp NBC telekanalına müsahibəsində bildirib ki, NATO-ya üzvlük ABŞ-yə fayda verməsə, onu tərk etməyi düşünəcək.

ÜDM-NİN 5 FAİZİ TƏLƏBİ

Hazırda alyansa üzv olan 32 ölkədən 22-si artıq ÜDM-in 2%-ni müdafiəyə ayırmağa başlayıb. Burada çempion ötən il ÜDM-in 4%-dən çoxunu xərcləmiş Polşadır. İkinci yerdə Estoniya və ABŞ gəlir – 3%-dən çox. Amma bu yaxınlarda Tramp alyans ölkələrini müdafiəyə ÜDM-in 5 faizini xərcləməyə çağırıb. Bəzi avropalı müttəfiqlər onun bu fikrindən şoka düşüblər. Blokun baş katibi Mark Ruttenin sözlərinə görə, sonradan onların əksəriyyəti bu rəqəmi qəbul etməyə yaxınlaşıb. Rutte zərbəni yumşaltmağı və hər bir NATO üzvünün hərbi xərcləri ÜDM-in 3,5%-nə qədər artırmağı, qalan 1,5%-i isə "müdafiə ilə bağlı xərclər" adlandırmağı təklif edir.

"PAX AMERICANA" NIN SONU

Son illərdə Avropada müttəfiqlər üçün silah istehsalı üzrə müqavilələrin üçdə ikisi ABŞ-nin hərbi sənaye kompleksi tərəfindən həyata keçirilib. Bununla belə, Ağ Evin Köhnə Dünyaya qarşı sərt ritorikası avropalıları ABŞ-nin iştirakı olmadan gələcək təhlükəsizlik sistemlərini modelləşdirməyə məcbur edib. ABŞ qəfildən Avropanı tərk edərsə, "boşanma prosesi" uzun və baha başa gələcək - müxtəlif hesablamalara görə, bu, 10 ildən 25 ilə qədər çəkəcək. Bununla belə, ABŞ-nin Avropadan getməsi ilə Vaşinqtonun Avropa qitəsində təsir rıçaqlarının da keyli zəifləyəcəyi göz qabağındadır. Birləşmiş Ştatlar pullarını, iş yerlərini və silah tədarükü ilə bağlı müqavilələrini itirəcək. Bu proses dayandırılmasa, "Pax Americana" - İkinci Dünya müharibəsindən sonra sabitlik və firavanlıq gətirən "Amerika dünyası"nın Qərbdə hökmranlığı dövrü başa çatacaq.

80 İLLİK YUBİLEY SUAL ALTINDADIR

Beləliklə, düz bir il əvvəl Vaşinqtonda Şimali Atlantika Alyansının 75 illiyi qeyd edildi. Amma alyansın 80 illik yubileyinə qədər yaşayıb-yaşamayacağı məlum deyil. Bu gün təşkilat Avropa və Şimali Amerikanın 32 dövlətini birləşdirir və dünyanın ən güclü kollektiv təhlükəsizlik sistemi hesab olunur. Reallıqda alyansın ən güclü üzvü olan ABŞ təşkilatdan çıxmaqla hədələyir, digər NATO üzvü Danimarkanın tərkibində muxtar ərazi olan Qrenlandiyanı ələ keçirməyə çalışır, eyni zamanda ən yaxın qonşusu və NATO tərəfdaşı Kanadanı özünün 51-ci ştatı adlandırır.

BURADA SİZİN REKLAMINIZ OLA BİLƏR

Tel: (+994 55) 457-02-03 / (+994 77) 447-47-17

E-mail: kaspiqazeti@kaspi.az

HƏR İL EYNI KƏMƏRDƏ NİYƏ QƏZA BAŞ VERİR?

Oğuz-Qəbələ-Bakı su kəmərinin inşası və istifadəyə verilməsi o qədər də uzaq keçmiş deyil. Lakin iki il ərzində ardıcıl olaraq baş verən qəzalar yüz minlərlə insanı günlərlə susuz qoyur.

ZƏRİF SALMANLI
zarifsalmanli@kaspi.az

İki ildir ardıcıl olaraq Oğuz-Qəbələ-Bakı su kəmərinə baş verən qəzalar nəticəsində Bakı şəhərinin yüz minlərlə sakini günlərlə susuz qalır. Bu il 16 iyun tarixində baş verən son qəzanın nəticələri dörd gün sonra aradan qaldırıldı. Sakinlərin su ilə təminatı bərpa edildi. Nəzərə alaq ki, sözügedən su kəmərinin inşası və istifadəyə verilməsi o qədər də uzaq keçmiş deyil. Maraqlıdır, niyə Oğuz-Qəbələ-Bakı su kəmərinə bu qədər tez zamanda ikinci problem yarandı? Bu qəzalar nədən qaynaqlanır? Belə qəza risklərinin minimuma endirilməsi üçün nə etmək olar?

KORROZİYAYA DAYANIQLI, LAKİN HƏSSAS BORULAR
İri Şəhərlərin Birləşmiş Su Təchizatı Xidmətindən

sorğumuza cavab olaraq bildirildi ki, hər iki qəzanın səbəbi istifadə olunan materialdır: “Oğuz-Qəbələ-Bakı magistral su kəməri şüşə lifli (GRP) borularla inşa olunub. Bu tip boruların əsas üstünlüklərindən biri korroziyaya qarşı dayanıqlı olmasıdır. Lakin GRP borular spesifik texniki xüsusiyyətlərinə görə yüksək həssaslıq xarakteri daşıyır. Bu səbəbdən bəzi hallarda istismar zamanı təsirlər və ya hidravlik gərginliklər nəticəsində lokal qəzalar baş verə bilər. Bundan əvvəlki qəzanın da səbəbi məhz bu idi”.

“AYDINLAŞMAYAN MƏQAMLAR MÖVCUDDUR”

Texnika üzrə fəlsəfə doktoru Aqşin Kərimov bildirdi ki, su kəmərinə istifadə olunan material standartlara cavab versə də, aydınlaşmayan məqamlar

mövcuddur: “Deyirlər ki, kəmər korroziyaya uğramaması üçün şüşə borularla çəkilib. Material olaraq su kəməri üçün tam uyğundur. Dünya standartlarında da bu borularla çəkilməsi nəzərdə tutulub. Lakin həmin borularla çəkilib-çəkilmədiyi müəmmaldır, göstərilir. Qəza nəyə görə hər il baş verir, bu da bilinmir. Sadəcə, “qəza olub” deyilir”.

Kommunal məsələlər üzrə ekspert Nüsrət Qasımovun sözlərinə görə, heç bir halda qəzalardan tam sığortalanmaq mümkün deyil. Torpaqda baş verən hərəkətlərdən də təsirlənib, qəza ola bilər: “Hər il qəza baş verirsə, bəlkə də iş görülməyən zaman keyfiyyətə fikir verilməyib. Haradisa boşluq yaranıb ki, yüksək təzyiqlə gələn su qəzalara səbəb olur. Amma bu kəmərin köhnə deyil. Yeni istifadəyə verilib”.

“KƏMƏRDƏ SUYUN TƏZYİQİ YÜKSƏKDİR”

Coğrafiya üzrə fəlsəfə doktoru Rövşən Abbasovun sözlərinə görə, suyun miqdarını azaldaraq qəzalardan sığortalana bilərik: “Qurumdan verilən açıqlamalarda da bildirildi ki, suyun keyfiyyətini saxlamaq məqsədilə boruların tikintisi zamanı şüşə lifli materiallardan istifadə olunub. Qəzaların tez-tez baş verməsinin səbəbi də məhz budur. Çünki şüşə lifli materiallar daha dözümsüzdür. Amma biz bu kəməri yenidən dəyişmək gücündə deyilik. Kəmərdə istifadə olunan materiallar hava temperaturuna olduqca dayanıqlıdır. Bu da imkan verir ki, ilin bütün fəsilərində bu kəmərdən istifadə olunsun. Sadəcə, boruda suyun təzyiqini mümkün olan qədər azaltmaq lazımdır ki, qəzaların baş vermə riski azaldılsın. Bu kəmərdə su qravitasiya, yəni öz axını ilə axır. Bu baxımdan təzyiqin azaldılması problem yaratmamalıdır”.

R.Abbasovun fikrincə, Oğuz-Qəbələ-Bakı magistral su kəmərinə alternativlər yaradaraq ona düşən yükü bir qədər azalda bilərik: “Tez-tez monitorinqlər keçirilməlidir ki, qəza baş verə biləcək yerlər müəyyən olunsun, öncədən müvafiq tədbirlər görülməsin. Dayanıqlılıq təmin etmək üçün bu su kəmərinə əlavə mənbələrdən də sular qoşmaq olar. Lakin bunun üçün texniki dəyişikliklər edilməlidir. Həmin ərazidə xeyli sayda yerüstü su mənbələri mövcuddur. Məsələn, Mingəçevir su anbarından motor vasitəsilə su çəkilməlidir. Yaxud Qanıx çayından yönləndirmə ola bilər. Su anbarları yaradılmalı, oraya su ehtiyatı toplanılmalıdır. Belə olarsa, Bakının bütün ərazilərini su ilə təmin edə biləcəyik”.

Aqşin Kərimov

Rövşən Abbasov

“KƏMƏRİN HƏR METRİNƏ GÖRƏ KONKRET PLAN OLMALIDIR”

İdarəetmə sistemləri üzrə mütəxəssis Asif İbrahimli də düşünür ki, monitorinqlər mütləqdir: “Hər hansı bir infrastrukturun qorunması üçün onun planlı şəkildə texniki qulluğu aparılmalıdır. Su xətti çəkiləndən sonra baxımsız qalacaqsansa, bu zaman qəzalar da tez-tez baş verəcək. Kəmərin hər

bir metrində görə konkret plan olmalıdır ki, texniki qulluq necə aparılsın. Bu kəmərlə əhali su ilə təmin olunur. Nəzarət olmalıdır ki, həm suyun, həm də xidmətin keyfiyyəti artırılsın. Hər il qəza baş verirsə, səbəbi dərindən araşdırılmalıdır. Yoxsa “partladı, düzəlttik” yanaşması olmamalıdır. Baxılmalıdır ki, problem

borudadırmı? Bəlkə texniki işlər zamanı ardıcılığa düzgün riayət olunmayıb? Yaxud texniki qulluq gecikdirilir? Bunların araşdırılması üçün komissiya yaradılmalıdır”.

Ekspertin fikrincə, hər il bu qədər suyun israf olunması ölkəmiz üçün təhlükəlidir: “Su balansını yaradılmalıdır. Yeraltı,

yerüstü suların planı olmalıdır. Hər hansı bir xətdə problem olduqda, alternativlər işə salınmalıdır. Belə olmadığı halda bu kimi problemlərlə su ehtiyatlarımız azalır. Boşa axan hər litr su gələcəyimizi təhlükə altına alır”.

Asif İbrahimli

GƏLƏNLƏR DƏ AZALIB, GEDƏNLƏR DƏ

İran-İsrail müharibəsi ölkəmizin turizm sektoruna təsirsiz ötüşməyib. Təhlükəsizliklərini əsas tutan insanlar rezervasiyalarını, uçuşlarını ləğv edirlər.

TƏRANƏ MƏHƏRRƏMOVA
taranamaharramova@kaspi.az

İstənilən münaqişənin iqtisadi təsiri turizm sektorunda hiss olunur. Münaqişələr birbaşa baş verdiyi bölgənin turistlər üçün cəlbəediciyini aşağı salır, ziyarətçilərin sayının azalmasına, bəzi hallarda isə tamamilə sıfırlanmasına gətirib çıxarır. İran-İsrail müharibəsi də ölkəmizin turizm sektoruna təsirsiz ötüşməyib. Nəzərə alsaq ki, Azərbaycana gələn turistlər ən çox İran, İsrail və Körfəz ölkələrindəndir, onda mənzərəni təsəvvür etmək çətin deyil.

Turizmlə məşğul olan iş adamları tərəfindən sosial mediada yazılan statuslar da hazırkı mənzərəni real əks etdirir.

“İranla İsrail arasında qarşılıqlı hücumlar başlayandan sonra Azərbaycana gələn turistlərin sayında azalma var. Bu müharibə Azərbaycanda turizm sektorunu məhv elədi. Ölkəyə demək olar, turist gəlmir, bütün rezervasiyalar ləğv olunub. Hotellər boşdur. Gələnlər ancaq 3-5 nəfər Avropa ölkələrindəndir, bir az da rus turistlər var. 6-7 ay “mövsüm” gözləyirsən, o da gəlib belə olur...”

Statusun müəllifi, turistlərə avtomatın icarəsi ilə məşğul olan şirkətin təsisçisi Haldun Novruzzadə bizimlə söhbətində bildirdi ki, müharibə başlayandan demək olar ki, işləri yoxdur: “Ərəbistanı gələn təyyarələr İran üzərindən uçduğuna görə uçuşlar dayanıb, ya da vaxt uzanıb. Üç saatlıq yolu yeddi saata gəlirlər. Rezervasiyalar ləğv olub...”

İbrahim Abbasov adlı başqa bir şirkətin sahibi də bildirdi ki, münaqişə mənfi mənada ən çox

turizm sahəsinə təsir edib. Onun sözlərinə görə, Hindistan-Pakistan münaqişəsi də Azərbaycan turizminə təsir etmişdi: “Müharibənin bizə təsiri çox oldu. Turizm sektoru sıfıra endi. Rezervasiyalar, uçuşlar ləğv oldu. Bizim Pakistanla dost münasibətlərimiz Hindistandan olan turistlərin ölkəmizə gəlməsinin qarşısını kəsdi. Son vaxtlar bizim turizm sektorunun 90 faizi hindistanlılardan ibarət idi. Onlar da gəlmədiyi üçün turizm çöküb. Gələn ərəblər tək-tükdür. Ruslar, Avropadan gələnlər də çox azdır...”

Təəssüf ki, cənub qonşumuz İranla İsrailin münaqişəsi, şimal qonşumuz Rusiyanın Ukrayna ilə dörd ilə yaxındır davam edən müharibəsi bizim turizmde öz “iz”ini qoymaqladır. Ən böyük problem isə təkcə münaqişə baş verən ölkələrin insanların səyahətinin ləğvi ilə bağlı deyil. Münaqişələr başlayandan sonra ətraf bölgələrin turistlərinin ölkəmizə səfərləri də əngəllənir.

UÇUŞLARIN UZANMASI

Turizmçi Anar Həsənovun sözlərinə görə, İranla İsrailin hava məkanını bağlaması digər ölkələrin aviashirkətlərinin də uçuş məsafəsinin uzanmasına səbəb olub: “Hazırda İsraildən Bakıya gələnlərin sayında çoxalma var, amma onlar turist deyillər.

Onlar müharibədən qaçıb gələrək ev kirayələyib yaşayanlardır. Hazırkı uçuşlar İran üzərindən olmadığı üçün Türkiyə üzərindən keçir və nəticədə uzanır. Ərəb turistlərin və ümumiyyətlə, Körfəz ölkələrindən gələn turistlərin sayı da kəskin azalıb. Əgər aşağı büdcəli şirkətlər ərəb ölkələrinə 3 saata uçurdularsa, indi bu vaxt altı saata qədər uzanıb. Həm yolun uzanması, həm də təhlükəsizlik

baxımından insanlar səyahət etmək istəməirlər. İndi münaqişənin ən qabarıq təsiri uçuşlardır”. Turizmçi bildirir ki, azalma hotellərin rezervasiyasında, mövsümdə qiymətlərin aşağı düşməsində də hiss olunur: “Əvvəllər hotellərə rezervasiya edəndə yer tapmaq olmurdu. Hindistan-Pakistan müharibəsinin də bizim turizmə böyük təsiri oldu. Çünki Azərbaycan bazarına ən çox gələn turistlər hindistanlılar idi. İndi insanlar gözləyirlər ki, müharibə bitsin, sakitlik yaransın, təhlükəsizliklərinə təminat olsun. Təbii haldır ki, insanlar səyahətdən çox, öz təhlükəsizliklərini düşünürlər”.

Anar Həsənov

“Uçuşlarımızın əksəriyyəti İran üzərindəndir”

Turizmçi Əziz Şiriyev də hava yollarından asılı olaraq gəlmə və getmə turizmində geriləmənin olduğunu bildirir: “Turizm həssas sahədir. İstənilən halda müharibə turizmə təsir edir. Təkcə müharibə olmasın, lap təbii fəlakətlər və s. olsun, dərhal turizmde öz təsirini göstərir. İnsanlar gərək əmin-amanlıq, təhlükəsiz şəraitdə başqa ölkəyə səfər etsinlər, gedəcəkləri yer təhlükəsiz olsun. İstənilən turist bir yerdə təhlükəsizliklə bağlı problem hiss etsə, ora səfər etməyəcək”. Turizmçinin sözlərinə görə, məsələn, hazırda ölkəmizdən Dubaya səfər edənlərin 3 saatlıq uçuşları 6-7 saata həyata keçirilir: “Çünki bizim uçuşların əksəriyyəti İran üzərindəndir. Həmçinin Misirə - Şərm əl Şeyxə gedənlər uçuş saatlarının artdığına görə ehtiyat edirlər. Məsələn, İran-İsrail savaşında atılan raketlərin bəzisi Yəməni,

bəzisi İordaniya ərazisinə düşüb. İnsanlar ailəvi səyahət etdiklərinə görə, ailələrini təhlükəyə atmaq istəməirlər. Ə.Şiriyevin sözlərinə görə, bu vəziyyət turizm şirkətləri ilə vətəndaşlar arasında da anlaşılmaqlıq yaradır: “Vətəndaş səfər etmək istəmir, aldığı turpaketi geri qaytarmaq istəyir. Turizm şirkəti də çıxılmaz vəziyyətdə qalır. Turu satanlar da öz növbəsində Bakıdakı turizm şirkətlərindən pulu tələb edir. Vətəndaş isə turizm şirkətindən pulunu geri istəyir. Qarşı tərəf deyir ki, uçuşu həyata keçirən hava yolları şirkəti uçuşu ləğv etməyib, qorxmağa ehtiyac yoxdur, orada adamlar normal yaşayır və s. Amma nə qədər deyilsə də, turist təhlükəsizliyini öndə tutur. Bu yanaşmalar hazırkı vəziyyəti daha da qəlizləşdirir”. Turizmçi bildirir ki, xaricdən Azərbaycana gələn turistlər arasında da azalma müşahidə olunur: “Bazar dəyişir. Bazarı araşdıranda görürük ki, ölkəmizə gələnlərin arasında ukraynalılar azalıb. Rusların da sayında azalma var. İsraildən turistlər çox gəlirdi. İndi müharibə olduğu üçün bu da bazara təsir edib. Amma ölkədaxili turizm öz axarında davam edir”.

Əziz Şiriyev

PREZİDENT İLHAM ƏLİYEVİN ÇİN TELEVİZİYASINA MÜSAHİBƏSİNDƏ ADI ÇƏKİLƏN AZƏRBAYCANLI TƏLƏBƏNİN UĞUR HEKAYƏSİ “KASPI”DƏ

“BU, MƏNİM ÜÇÜN ÇOX QÜRURVERİCİ BİR HİSS İDİ”

SÖHBƏTLƏŞDİ

AYGÜN ƏZİZ
aygunaziz@kaspi.az

Tağı Məmmədov: “Cənab Prezidentə mənimlə bağlı məlumat verildiyini görəndə, bir anlıq ürəyim sürətlə döyünməyə başladı, əllərim əsdi. Bu mənim üçün tamamilə gözlənilməz idi. Dərhal jurnalist Liu Xin xanıma yazaraq təşəkkür etdim və “məndən bəhs etmisiniz” dedim. O da cavabında “xoş oldu” yazdı. Bu an mənim üçün o qədər dəyərli və yaddaqalan oldu ki, ömrüm boyu unutmayaacağam”.

Prezident İlham Əliyev yanvarın 20-də Davosda keçirilən Dünya İqtisadi Forumu çərçivəsində Çinin CGTN (China Global Television Network) telekanalına müsahibə verib. Bu müsahibə zamanı jurnalist Liu Xin daha əvvəl tanış olduğu Azərbaycanlı tələbə Tağı Məmmədovdan bəhs edib. Təsəvvür edin, uzaq Çində bir televiziya ekranında Prezident İlham Əliyev müsahibə verir, Azərbaycanın Çin ilə əlaqələri müzakirə olunur və müsahibənin sonunda sizdən bəhs edilir. Bu qürurverici anı yaşayan tələbə Tağı Məmmədov hissələrini, pərdə arxasındakı hadisənin pərdə arxasını “Kaspi” ilə bölüşür.

Tağı Qubada anadan olub. Orta məktəbi bitirdikdən sonra Xəzər Universitetində marketing ixtisası üzrə təhsil alır. Daha sonra təhsilini magistr pilləsi üzrə Çində Pekin Texnologiya İnstitutunda biznesin idarə edilməsi fakültəsində davam etdirir. Hazırda isə sözügedən ölkədə Jiangsu Universitetində idarəetmə üzrə doktorantura təhsili alır.

“Çin mənim üçün gözlənilməz bir uğur hekayəsinə çevrildi”

Onu Çinə aparan, bu ölkədə tarixi anı yaşamasına səbəb olan məqam isə Çin dilini öyrənmək istəyi olub: “Xəzər Universitetində təhsil aldığımda dövrdə tələbələrə xarici dil seçimi təklif olunurdu. Seçdiyimiz dildə bir il təhsil almalı idik. Seçimlər arasında alman, ingilis, rus, Çin və bir neçə başqa dil var idi. Mən isə qərara gəldim ki, Çin dilini seçəcəyəm. Çünki bu dil mənə çox maraqlı gəlirdi. Çin mədəniyyəti ilə ilk tanışlığım da elə bu şəkildə başladı. Xatırlayıram ki, sinifdə cəmi 6-7 nəfər idik. Digər dillərə isə minimum 40, maksimum 100 tələbə yazılmışdı. Çin dili o zaman daha az tələbə tərəfindən seçilirdi. Əslində, Çin dilini seçərkən mənim də bu ölkə haqqında geniş məlumatım yox idi. Yeddi il əvvəl mənə desəydilər ki, Çin dilini öyrənəcək və Çində yaşayacaqsan, inanmazdım. Mən də bir çox gənc kimi Avropa və

ABŞ-yə üz tutmağı xəyal edirdim. Amma hər zaman fərqli yolları sınaqdan keçirməyi sevmişəm. Dil seçimində də gördüm ki, əksər tələbələr eyni dilləri - ingilis, fransız, alman dillərini seçirlər. Çin dilinə isə çox az maraq var idi. Bu da mənim üçün maraqlı gəldi və seçdim. Üstəlik, dərsləri Konfutsi İnstitutunun müəllimləri - yeni çinlilər aparırdı. Bu, mənə daha da cəlb etdi. Öz-özümə dedim ki, maraqlı təcrübə olar, bir il oxuyaram, sonra yoluma davam edərdim. Amma heç vaxt ağlıma gəlməzdi ki, məhz bu dil mənim həyatımın və karyeramın əsas istiqamətinə çevriləcək”.

Tağı dil öyrənməklə kifayətlənməyib, Çinə yay məktəbinə də yollanıb: “Dil öyrənməyə başladıqdan sonra 2019-cu ildə “Bir kəmə, bir yol” layihəsi ilə yay məktəbi üçün Çinə gəldim. Bu layihə Konfutsi İnstitutu tərəfindən həyata keçirilirdi. İnstitut Bakı Dövlət Universitetinin nəzdində fəaliyyət göstərirdi. Konfutsi İnstitutunun müəllimlərindən biri bizə bu layihədə iştirakla bağlı təklif etdi. Dövlət tərəfindən təşkil olunan proqram olduğu üçün maraqlandım və müraciət etdim. O dövrdə

Çinlə maraqlanan azərbaycanlı gənclərin sayı az idi. Xatırlayıram ki, yay məktəbinə sadəcə 15 azərbaycanlı tələbə seçilmişdi. Bu da qəbul şansımı artırırdı. Həmin il Xəzər Universitetindən biz üç nəfər tələbə olaraq layihəyə qatıldığımızı da Çində ilk real tanışlığım da həmin

səfərlə başladı. Orada çox böyük inkişaf və perspektivlər gördüm. Hiss etdim ki, mən burada həm karyeram, həm də şəxsi inkişafım baxımından daha böyük uğurlar əldə edə bilərəm. Yay məktəbi başa çatandan sonra Azərbaycana qayıtdım və Xəzər Universitetindən məzun oldum. Elə həmin ərzədə də Çində magistratura təhsili almaq üçün müraciət etdim və Pekinə yollandım. Çinlə yaxından tanış olduqca anladım ki, bu ölkə mənim üçün sadəcə bir təhsil yeri deyil, həm də inkişaf və uğur platformasıdır. İndi qəti

“Məni təəccübləndirən ikinci məqam insanların enerjisi oldu. Yaşıdan asılı olmayaraq, buradakı insanlar çox aktivdirlər. Məsələn, küçədə 70 yaşlı bir xanımı görürsünüz. Amma o, velosiped sürür və çox gülməli görünür. Ümumiyyətlə, insanlar çox pozitivdir, küçələr sakit və təhlükəsizdir.”

əminliklə deyə bilərəm ki, Çin mənim uğur hekayəmdir”.

“LIU XANIMLA ƏLAQƏ SAXLADIM VƏ ONA TƏŞƏKKÜR ETDİM”

Bu hekayədə ən böyük motivasiyası isə bütün ölkədə müzakirə olunan o müsahibədə haqqında danışılmasıdır. Müsahibəni izlədiyi anı belə bölüşür: “Bir neçə ay əvvəl cənab Prezidentdən müsahibə alan jurnalist Liu Xin mənə Çində qış iqtisadiyyatı ilə bağlı efirə müsahibəyə dəvət etmişdi. Orada tanışlığımız yaranmışdı. Müsahibədən öncə Azərbaycan haqqında məlumat verdiyim zaman dedi ki, tanıdığı ilk azərbaycanlıyam. Daha sonra Prezident İlham Əliyevin Liu Xinə verdiyi müsahibənin onun sosial şəbəkə hesabında gördüm. Liu Xin paylaşımında müsahibənin yayımlanacağı saati da qeyd etmişdi. Bu müsahibə mənə çox maraqlı idi və televizoru açıb izləməyə başladım. Çünki müsahibədə Azərbaycan-Çin dostluğundan danışılırdı və mənim tanıdığım jurnalist ölkə lideri ilə söhbət edirdi. Müsahibənin artıq 20 dəqiqəsi keçmişdi. Birdən Liu Xin mənə tanış səslənən “Əslində, mən Çinə “Bir kəmə, bir yol” vasitəsilə yay düşərgəsinə gələn və burada qalan gənc insan tanıyıram. O, fəlsəfə doktoru dərəcəsinə yiyələnmək üçün təhsil alır, özü üçün yeni gələcək qurur” ifadəsini işlətdi və dərhal anladım ki, məndən danışır. Duyğulandım. Müsahibədən sonra Liu xanımla əlaqə saxladım və ona təşəkkür etdim. O da mənə təsdiqlədi ki, Prezidentə məndən bəhs edib. Bu, mənim üçün inanılmaz və çox qürurverici bir hiss idi. Düşünürəm ki, dünya, doğrudan da, çox balacdır. Çində ölkə başçısının verdiyi bir müsahibədə adımın çəkilməsi mənim üçün unudulmaz bir an oldu”.

“VİDEONU ÇƏKİB VALİDEYNLƏRİMƏ GÖNDƏRDİM”

Tağının ailəsi üçün də bütün ölkədə oğlundan danışılması sürpriz olub: “Ailəm əvvəlcə bu barədə məlumatlı deyildi. Sadəcə bildirmişdim ki, cənab Prezidentlə müsahibə edən jurnalist mənimlə də müsahibə aparıb. O müsahibəni sosial şəbəkələrdə paylaşmışdım, çünki Liu Xin Çində tanınan və uğurlu jurnalistdir. Valideynlərim müsahibəyə baxmamışdılar, çünki ingilis dilində idi və Çin televiziyasında yayımlanırdı. Videonu çəkib valideynlərimə göndərdim və dedim ki, məndən bəhs edirlər. Onlar çox

qürurlandılar. Bu hadisə ortaya çıxandan sonra valideynlərimə çoxlu təbriklər gəldi. Hər kəs zəng edib təbrik edirdi. Bu, valideynlərim və iki bacım üçün çox sevdindirici və qürurverici bir an idi”.

“ÇİNDƏ AĞIZ DADIMIZA UYGUN YEMƏKLƏR VAR”

Həmsöhbətimiz deyir ki, Çində özünü Azərbaycanda olduğu kimi güvəndə hiss edir: “Təbii ki, ilk dəfə yeməklər və fərqli mədəniyyət mənim üçün çox təəccüblü idi. Azərbaycan və Çin mətbəxi arasında böyük fərqlər var. Amma bir müddət sonra başa düşdüm ki, Çin mətbəxi də olduqca zəngindir və burada ağır dadımıza uyğun yeməklər tapmaq mümkündür. Özümə uyğun yeməkləri tapdım və adaptasiya oldum. Məni təəccübləndirən ikinci məqam isə insanların enerjisi oldu. Yaşından asılı olmayaraq, buradakı insanlar çox aktivdirlər. Məsələn, küçədə 70 yaşlı bir xanımı görürsünüz, amma o, velosiped sürür və çox gülməli görünür. Ümumiyyətlə, insanlar çox pozitivdir, bir-birinin üzünə gülümsəyir, küçələr sakit və təhlükəsizdir. Burada elektrikli işləyən nəqliyyat vasitələrinin sayı çox olduğuna görə küçələrdə motor səsləri demək olar ki, eşidilmir. Bu, şəhər atmosferinə sakitlik və rahatlıq qatır. Ən önəmli isə, təhlükəsizlikdir. İstənilən saatda küçəyə çıxmaq mümkündür. Özümü burada öz ölkəmdə olduğum kimi güvəndə hiss edirəm”.

“Məqsədim Azərbaycan və Çin arasında bir körpü yaratmaqdır”

Gələcək planlarından danışan həmsöhbətimiz bildirir ki, təhsilini bitirdikdən sonra Azərbaycan və Çin arasında dostluq əlaqələrinin inkişafı, investisiya münasibətlərinin qurulması sahəsində tədqiqatlar aparmaq niyyətindədir: “Düşünürəm ki, Azərbaycan və Çin dostluğu gün-gündən möhkəmlənir. Cənab Prezidentin son səfəri bunu bir daha sübut etdi. Çin-Azərbaycan münasibətləri artıq sabit və möhkəm bir bazaya əsaslanır. Gənclər üçün bu ölkədə çox sayda imkanlar mövcuddur. Xüsusilə, bu sahədə

ixtisaslaşmış kadrların sayının az olduğunu nəzərə alsaq, gələcəkdə bu istiqamətdə fəaliyyət göstərmək istəyənlər üçün böyük potensial var. Əsas məqsədim Azərbaycan və Çin arasında bir körpü yaratmaqdır. Həm Azərbaycan mədəniyyətini Çində tanımaq, həm də Çin mədəniyyətini Azərbaycana tanımaq istəyirəm”.

ƏGƏR ÇİNDƏ YAŞAMAQ İSTƏYİRSƏNSƏ...

Tağı Məmmədov sonda vurğuladı ki, Çində yaşamaq və təhsil almaq istəyirsənsə, əvvəlcə bu ölkəni sevməlisən: “Gedim, sadəcə pul qazanın” düşüncəsi ilə gələnlər üçün bu, asan olmur. Mətbəxi və mədəniyyəti bizimkilərdən çox fərqlidir. Fərqli mədəniyyətlərlə qarşılaşmağa hazır olmayan biri üçün bu, çətin təcrübə ola bilər. Amma əgər bu ölkəyə və onun mədəniyyətinə maraqla yanaşırsansa, burada çox şey qazanmaq mümkündür. Çin həm fərqli, həm də özünəməxsus gözəllikləri olan bir ölkədir. Burada təhsil alan bir çox dostum var. Bəziləri burada qalmaq seçdi, bəziləri isə məzuniyyət gününü səbirsizliklə gözlədi. Burada yaşamaq və uyğunlaşmaq mümkündür - əsas odur ki, niyyətin və marağın güclü olsun”.

QALIBI OLMAYAN MÜHARİBƏ

Cənub sərhədlərimizdə yaşanan gərginlikdən ciddi narahat olan rəsmi Bakı qalibi olmayan hərbi qarşিদurmanın sonlandırılmasını alqışlayır. Azərbaycan atəşkəsin əldə olunmasında vasitəçilik edən bütün tərəflərin səylərini yüksək qiymətləndirir.

FUAD ABASOĞLU

Bütün dünyanın böyük narahatlıqla izlədiyi və 12 gün davam edən İran-İsrail qarşিদurması nəhayət ki, sonlandı. ABŞ Prezidenti Donald Trampın təşəbbüsü ilə İsrail və İran arasında atəşkəs qüvvəyə mindi. Bunun nə dərəcədə dayanıqlı olacağını təbii ki, zaman göstərəcək. Lakin reallıq budur ki, tərəflərdən heç biri, nə İsrailə İran, nə də ABŞ qarşısına qoyduqları məqsədlərə tam nail ola bilmədilər. Əvəzində isə qarşılıqlı hərbi zərbələr nəticəsində hər iki ölkədə güclü dağıntılar və dinc insanlar arasında kütləvi itkilər oldu, iqtisadi infrastruktura əhəmiyyətli ziyan dəydi.

İSRAİLİN VƏ İRANIN İTKİLƏRİ

Belə ki, İranın hücumları nəticəsində İsraildə 28 nəfər ölüb, 1 472 nəfər yaralanıb. Bu barədə İsrailin Baş naziri Ofisinin müşaviri Dmitri Gendelman bildirib. “Müharibə başlayandan indiyədək İsrail ərazisinə 550-yə yaxın raket atılıb, 1 000-dən çox pilotsuz uçuş aparatı buraxılıb. İsrailin Vergi İdarəsi dəymiş ziyanla bağlı 38 700 müraciət alıb. 15 500-dən çox insan evini itirib”, - Gendelman qeyd edib. Həmçinin münaqişə zamanı İsrailin hava məkanı bağlanıb, 150 minə yaxın vətəndaş evinə qayıda bilməyib.

İrana gəldikdə, ölkənin əksər nüvə obyektləri ciddi zərər görüb, hava limanları bombalanıb, mülki şəxslər arasında isə yüzlərlə şəxs həlak olub. Bununla bərabər, İran

nüvə alimlərini, hərbi rəhbərliyinin böyük bir qismini də itirib. Ölkənin əksər böyük şəhərləri İsrail bombalarından ciddi zərər çəkib. Minlərlə insan evlərini tərk etmək məcburiyyətində qalıb.

İRAN GERİ ÇÖKİLMİR

Bununla belə, tərəflərin hər ikisi atəşkəsdən sonra qələbə qazandığını iddia edir. “İsrail məqsədlərinə nail ola bilmədi və İrana qarşı hücumların dəhşətli bədəlini ödədi”, - bunu İran Prezidenti Məsud Pezeşkian xalqa müraciətində bildirib. “Düşmən İrandakı obyektləri dağıtmaq və nüvə tədqiqatlarını pozmaq, ölkə daxilində sosial iğtişaşlar yaratmaq kimi məqsədlərinə nail ola bilmədi”, - İran Prezidentinin Mətbuat xidməti tərəfindən yayılan mətndə qeyd olunur.

NETANYAHU: “İSRAİL TARİXİ QƏLƏBƏ QAZANIB”

İsrailin Baş naziri Benyamin Netanyahu da xalqa videomüraciətində deyib İrana qarşı müharibədə “tarixi qələbə” qazana biliblər: “Biz nəsillər boyu qalacaq tarixi qələbəyə nail olduq. Biz iki ekzistensial təhlükəni aradan qaldırdıq: nüvə bombalarının və 20 min ballistik raketin məhv edilməsini”. Baş nazir iddia edib ki, İsrail İranın nüvə layihəsini dondurub. “Əgər kiməsə belə layihəni canlandırmaq istəsə, biz də bu cür cəhdin qarşısını almaq üçün eyni qətiyyət və güclə hərəkət edəcəyik. İranın nüvə silahı olmayacaq”, - deyərək o, fikirlərini yekunlaşdırıb.

ABŞ İCAZƏ VERMƏYƏCƏK

ABŞ-yə gəldikdə isə, Vaşinqton da İrana endirdiyi zərbələrin nəticəyönümlü olduğu və İranın nüvə proqramının məhv edildiyi qənaətinədir. Lakin Tehrana qarşı təhdidlər səngimir. “ABŞ Tehrana mümkün nüvə sazişi çərçivəsində uranı zənginləşdirməyə icazə verməyəcək”, - deyərək ABŞ Prezidentinin Yaxın Şərq üzrə xüsusi nümayəndəsi Stiven Uitkoff “Fox News” telekanalına müsahibəsində deyib. “Düşünürəm ki, İranla masa arxasına oturub, hərtərəfli sülh razılaşmasına nail olmağın vaxtı çatıb. Mən tam əminəm ki, biz bunu edəcəyik”, - o deyib.

BAKİ ATƏŞKƏSİ ALQIŞLAYIR

Cənub sərhədlərimizdə yaşanan gərginlikdən ciddi narahat olan rəsmi Bakı da qalibi olmayan hərbi qarşিদurmanın sonlandırılmasını alqışlayır. Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin bəyanatında vurğulanır ki, bu inkişaf regionda gərginliyin azaldılması və sabitliyin bərpası istiqamətində mühüm addımdır. Bildirilib ki, Azərbaycan atəşkəsin əldə olunmasında vasitəçilik edən bütün tərəflərin səylərini yüksək qiymətləndirir və daha çox insan itkisinin və iztirabların qarşısını almaq üçün ona tam şəkildə əməl edilməsinə çağırır: “Biz regionda davamlı sülhün, təhlükəsizliyin və əməkdaşlığın möhkəmləndirilməsinə yönəlmiş təşəbbüsləri dəstəkləməyə hazırıq”.

SOCAR KORPORATİV TƏRƏFDAŞLIQ ƏLAQƏLƏRİ QURUB

Azərbaycan Dövlət Neft Şirkəti (SOCAR) beynəlxalq keyfiyyət idarəetməsi sahəsində nüfuzlu təşkilatlardan biri olan “Chartered Quality Institute” (CQI) ilə korporativ tərəfdaşlıq əlaqələri qurub. Bu barədə “Report”a SOCAR-dan məlumat verilib.

Bildirilib ki, SOCAR-ın CQI ilə korporativ tərəfdaşlığı şirkətin keyfiyyətin idarə olunması və əməliyyat proseslərində beynəlxalq standartlara uyğunluq istiqamətində atdığı strateji addımlardan biridir. Bu tərəfdaşlıq SOCAR əməkdaşlarının qlobal təcrübələrdən, o cümlədən dünyanın aparıcı təşkilatlarının istifadə etdiyi qabaqcıl keyfiyyət idarəetmə metodologiyalarından, CQI və “International Register of Certificated Auditors” (IRCA) tərəfindən

təsdiqlənmiş təlim və sertifikatlaşdırma imkanlarından faydalanmalarına imkan verəcək. Həmçinin SOCAR-ın beynəlxalq arenada etibarlı, şəffaf və keyfiyyətə önəm verən korporativ lider kimi mövqeyini daha da gücləndirəcək.

Əməkdaşlıq, eyni zamanda şirkətin sosial məsuliyyət, sənaye təhlükəsizliyi, ətraf mühitə təsirlərin azaldılması və daxili potensialın inkişafı kimi sahələrdə fəaliyyətinin daha da gücləndirməsinə imkan yaradacaq.

CQI-nin əsas məqsədi müəssisələrin effektivliyini, dayanıqlılığını və müştəri məmnuniyyətini artırmaq üçün strukturlaşdırılmış keyfiyyət idarəetmə yanaşmalarının tətbiqini təşviq etməkdir.

Təsisçi
Global Media Group

Baş redaktor
İlham Quliyev

Redaksiya
Baş redaktorun müavini - **Azad Əliyev**
Müxbirlər - **Təranə Məhərrəmovə, Aygün Əziz, Zərif Salmanlı**
Müəlliflər - **Azər Nuriyev, Rüstəm Qaraxanlı, Xanım Aydın, Aqşin Kərimov, Sevinc Abbasova, Faiq Tahirov**
Korrektor - **Vüsal Əliyev**

Texniki şöbə
Kreativ direktor - **Murad Arbay**
Dizaynerlər
Lalə Qasımova, İlham İsmayilov, Aydan Məmmədli
Yayım və satış meneceri
Vadim Manafov

Ünvan
Bakı, Səməd Vurğun 34, AF Mall
Telefon: (012) 525 03 31
kaspiqazeti@kaspi.az

Qəzet “Azərbaycan” nəşriyyatında çap olunub.
Sifariş: 1342
Tiraj: 2350
Müəlliflərin mövqeyi redaksiyanın mövqeyi ilə üst-üstə düşməyə bilər.

AQRAR XƏRCLƏR DURMADAN ARTIR

Ekspertlərin fikrincə, bunun əsas səbəblərindən biri idxaldan asılılıqdır. Belə ki, gübrələr, toxumlar, bir çox yemlər, vaksinlər və digər məhsulların əksəriyyəti xaricdən gətirilir. Xaricdə bahalaşma olanda bu, bizim bazara da təsirsiz ötürür.

ZƏRİF SALMANLI
zarifsalmanli@kaspi.az

Kənd təsərrüfatı xərcləri yüksək tempə artır. Belə ki, 2024-cü ildə Azərbaycanda kənd təsərrüfatı xərclərində 2020-ci illə müqayisədə 233,6 milyon manat və yaxud 27,1 faiz artım qeydə alınıb. Hesabat ilində kənd təsərrüfatı xərcləri ÜDM-in 0,9 faizini, dövlət büdcəsi xərclərinin isə 2,9 faizini təşkil edib. Bəs xərclərdəki artım fermerlərə necə təsir edir? Xərcləri azaltmaq üçün dövlətin və sahibkarların üzünə hansı iş düşür?

“BU SAHƏ STRATEJİ ƏHƏMİYYƏT DAŞIYIR”

Milli Məclisin Aqrar siyasət komitəsinin üzvü Azər Badamovun sözlərinə görə, dövlət tərəfindən daim bu sahəyə diqqət ayrılır: “İqtisadiyyatın aqrar sektoruna dövlətin dəstək tədbirləri davam etdirilir. Dövlət büdcəsi xərclərinin 2,9 faizini kənd təsərrüfatı xərcləri təşkil etməsi aqrar sektora dövlət dəstəyinin göstəricisidir. Bu sahə strateji əhəmiyyət daşıyır. Yəni kənd təsərrüfatına gəlir götürülən sahə kimi yanaşılır. Bu sahəyə ölkədə ərzaq təhlükəsizliyini təmin edən sahə kimi baxılır. Ona görə də dövlət büdcəsindən subsidiyalar verilməklə fermerlərə dəstək göstərilərək fəaliyyətlər stimullaşdırılır”.

“FERMERLƏR SUBSİDİYA ALMAQ ÜÇÜN ÇALIŞIRLAR”

A.Badamovun fikrincə, kənd təsərrüfatında subsidiyaların verilməsi mexanizmlərinə yenidən baxılmalıdır: “Çünki bu gün fermerlər əsasən daha çox subsidiya almaq üçün çalışırlar. Amma bunun əksi olmalıdır. Yəni fermer daha çox subsidiya almaq üçün daha çox məhsul istehsal etməyə çalışmalıdır. Subsidiyalar son nəticələrə görə verilsə, effektivliyin daha çox olacağını hesab edirəm. Ümumiyyətlə, müvafiq qurum tərəfindən kənd təsərrüfatına dəstək proqramlarına yenidən baxılıb müəyyən təkmilləşdirmələrin edilməsi zəruridir. Bu sahə həm gəlirə keçməli, həm də ərzaq bolluğu yaradılmalıdır”.

Azər Badamov

“AQRAR SIĞORTANIN ƏHATƏ DAİRƏSİ GENİŞLƏNMƏLİDİR”

Deputat fermerlərin atmalı olduğu zəruri addımları da açıqlayıb: “Kənd təsərrüfatında riskləri idarə etmək üçün aqrar sığortanın əhatə dairəsi genişlənməlidir. Bunun üçün fermerlər maarifləndirici tədbirlərə cəlb edilməli və qanunvericiliyin yaratdığı imkanlarla tanış olmalıdırlar. Çünki kənd təsərrüfatı iqlimdən çox asılı sahədir. Fermerlər təbii hadisələrlə bağlı qarşılaşdığı müəyyən itki və zərərləri Aqrar Sığorta Fondu hesabına qarşılamalıdırlar. Ümumiyyətlə, aqrar sektorun inkişaf etdiyi ölkələrin təcrübəsinin

öyrənilməsinə və yanaşmaların dəyişdirilməsinə ehtiyac olduğunu hesab edirəm”.

“KƏND TƏSƏRRÜFATI ƏSASƏN İDXALDAN ASILIDIR”

İqtisadçı Eyyub Kərimli isə düşünür ki, xərcləri artıran əsas səbəb bu sahənin idxaldan asılı olmasıdır: “Gübrələr, toxumlar, bir çox yemlər, vaksinlər və digər məhsulların əksəriyyəti

xaricdən gətirilir. 2020-ci ildən bəri dünyada bu məhsulların qiymətində artım müşahidə edilib. Bu da kənd təsərrüfatına ciddi təsir göstərir. Maya dəyəri artdıqca məhsulun qiyməti də bahalaşır. 2020-ci illə müqayisə etdikdə demək olar ki, bütün kənd təsərrüfatı məhsullarının qiymətində bu artımı görə bilərik. Dövlət bahalaşma ilə bağlı müxtəlif proqramlar, tədbirlər həyata keçirir. Məsələn, yemin idxalı ƏDV-dən azad olunub. Amma bu da təsir göstərmir. Fermerlərə subsidiyalar da verilir. Lakin bahalaşma bütün dünyada var”.

MÜƏYYƏN DƏYİŞİKLİKLƏRƏ EHTİYAC VAR

E.Kərimlinin sözlərinə görə, kənd təsərrüfatı sahəsində müəyyən dəyişikliklər edilməsinə ehtiyac var: “Daxili istehsalımızı qorumağıq. Amma bu elə də asan məsələ deyil. Həm maliyyə tələb olunur, həm də təbii şərait buna imkan verməlidir. Yem, gübrə istehsalına nəzarət etməliyik. Kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqlarda sənaye işləri aparılır. Bunlara yenidən baxılmalıdır. Həmin torpaqların potensialı yenidən hesablanmalıdır. Hər bölgənin, hər torpağın potensialına uyğun təsərrüfatlar qurulmalıdır. Məsələn, harada ki, maldarlıq inkişaf edə bilər, həmin ərazilərdə əkin azalmalıdır”.

“SATIŞ İMKANLARI ARTIRILMALIDIR”

İqtisadçının fikrincə, sahibkarların da atmalı olduğu addımlar var. Birincisi, yeniliklərin tətbiq edilməsidir. Digəri isə satış kanallarının genişləndirilməsidir: “Məsələn, bəzi kənd təsərrüfatı məhsulları var ki, tarlalarda, sahələrdə tökülüb qalır, satışa getmir, xarab olur. Bunun olmaması üçün satış imkanlarını genişləndirmək lazımdır. Sahibkarlar beynəlxalq təcrübəni öyrənməli, yeni texnologiyalar tətbiq etməlidirlər. Daha çox süd verən, ətlik mal-qara, iribuynuzlu və ya xırdabuynuzlu heyvanların gətirilib saxlanılmasına təşəbbüs göstərməlidirlər. Yaxud daha çox məhsul verən meyvə və tərəvəzləri, bitkiləri əkməlidirlər. Bunların hamısı araşdırma tələb edir. Sahibkarlar bazarı da öyrənməlidirlər”.

E.Kərimlinin sözlərinə görə, ən yaxşı çıxış yolu fermerlərin birlikdə assosiasiyalar yaratmasıdır. Güclərini birləşdirməli, təcrübələrini bölüşməli, məlumat mübadiləsi aparmalıdırlar. Bu kimi addımlar kənd təsərrüfatının inkişafına öz müsbət təsirini göstərə bilər.

Eyyub Kərimli

“ÇEŞKA”, “YEŞKA”, “PRIUS” TARİX OLUR?

Bakı küçələrində son illərdə daha çox yeni, texnoloji cəhətdən inkişaf etmiş, həm də ekoloji baxımdan daha təmiz avtomobillər üstünlük təşkil edir. Əvvəllər geniş yayılmış köhnə rus istehsalı “Jiquli” və ya “Volqa” kimi modellər, eləcə də 90-cı illərin və 2000-lərin əvvəlinə aid köhnə alman, yapon avtomobilləri demək olar ki, dövriyyədən çıxarılıb.

AYGÜN ƏZİZ
aygunaziz@kaspi.az

42 786
ƏDƏD

789 mln
751.8 min \$
DƏYƏR

Avtomobil idxalı
2025-ci il, yanvar-may

Foto: Rüşət Mikayılov/Global Photostock

2025-ci ilin yanvar-may ayları ərzində Azərbaycana ümumilikdə 789 milyon 751.8 min ABŞ dolları dəyərində 42 786 ədəd avtomobil idxal olunub. Dövlət Gömrük Komitəsinin yaydığı məlumata görə, 2024-cü ilin yanvar-may ayları ilə müqayisədə ölkəyə idxal olunan avtomobillərin sayı 20.3% və ya 7216 ədəd, dəyəri isə 21.8% və ya 141 milyon 293.8 min ABŞ dolları artıb. Hesabat dövründə idxal olunan yalnız elektrik mühərriklə hərəkətə gətirilən nəqliyyat vasitələrinin sayı ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 38.6% artaraq 767 təşkil edib. Bu, Azərbaycanda avtomobil parkının tədricən yeniləndiyini göstərir. Bakı küçələrində son illərdə daha çox yeni, texnoloji cəhətdən inkişaf etmiş, həm də ekoloji baxımdan daha təmiz avtomobillər üstünlük təşkil edir. Əvvəllər geniş yayılmış köhnə rus istehsalı “Jiquli” və ya “Volqa” kimi modellər, eləcə də 90-cı illərin və 2000-lərin əvvəlinə aid köhnə alman, yapon avtomobilləri demək olar ki, dövriyyədən çıxarılıb. “Mercedes”in “çeşka”, “yeşka” kimi klassik modellərinin sayı kəskin azalıb. “Toyota”nın “Prius” modelləri də əvvəlki qədər populyar deyil.

Bəs mütəxəssislər avtomobil parkının yenilənməsi istiqamətində hazırkı vəziyyəti necə qiymətləndirirlər?

“SON İLLƏRDƏ APARILAN İSLAHATLAR REAL NƏTİCƏLƏR VERİR”

“Azərbaycan Avtomobil Dilerləri Assosiasiyası” (AADA) İctimai Birliyinin İdarə Heyətinin sədri Eyyub Əliyev “Kaspi”yə açıqlamasında bildirir ki, avtomobil sektorunda son illərdə aparılan islahatlar real nəticələr verir: “Ümumilikdə,

2021-ci ildən başlayaraq ölkəmizdə avtomobil sektorunda ciddi dəyişikliklər və dövlət dəstəyi müşahidə olunur. Bu dövrdə qəbul edilən qərarlar, xüsusilə də ekoloji təmiz nəqliyyat vasitələrinə tətbiq olunan güzəştlər avtomobil parkının yenilənməsinə böyük töhfə verib. Utilizasiya prosesinin başlanması isə əhalidə anlayış formalaşdırıb ki, artıq köhnə avtomobillərin gələcəyi yoxdur və sağlam, təhlükəsiz nəqliyyat vasitələrinə ehtiyac var”.

MÜASİR VƏ TƏHLÜKƏSİZ NƏQLİYYAT VASİTƏLƏRİ

E.Əliyevin qənaətinə, 2024-cü ildə müşahidə edilən digər müsbət hal ondan ibarətdir ki, artıq ikinci əl, 8-10 ildən çox yaşı olan, mühərrik həcmi böyük avtomobillərin qiymətləri ucuzlaşmaqdadır: “Məsələn, əvvəllər 1999-cu ilin “çeşka” modelini 13-14 min manata satırdılar. İndi bazar özü qiymətləri tənzimləyir və real dəyərlə satış baş verir. Əlbəttə, avtomobil parkını bir anda tamamilə yeniləmək mümkün deyil. Amma bu, mərhələli şəkildə baş verir. Xüsusilə taksi parkının yenilənməsi şəhər daxilində köhnə avtomobillərin dövriyyədən çıxmasına səbəb olub ki, bu da vacib nəticələrdəndir. Bütün bu addımlar onu göstərir ki, sektor düzgün istiqamətdə inkişaf edir və yaxın illərdə də bu islahatlar davam edəcəyi təqdirdə, avtomobil parkımız müasir və təhlükəsiz nəqliyyat vasitələrindən ibarət olacaq”.

“TAM YENİLƏNMƏ QISA MÜDDƏTDƏ BAŞ VERƏ BİLMƏZ”

Nəqliyyat məsələləri üzrə ekspert Yasin Mustafayev də təsdiqləyir ki, avtomobil parkının yenilənməsi istiqamətində müsbət tendensiya müşahidə olunur: “Parkın tam yenilənməsi qısa müddətdə baş verə bilməz. Bu, zaman tələb edən bir prosesdir. Amma bu sahədə müsbət tendensiya müşahidə olunur. Son illərdə ölkəyə gətirilən avtomobillərə yaş məhdudiyyətlərinin tətbiqi, eyni zamanda, ekoloji baxımdan üstün olan yeni nəsil elektrik və hibrid avtomobillərə marağın artması bu prosesə ciddi təkan verir. Bu amillər avtomobil parkının yenilənməsi istiqamətində atılan addımların nəticəsi olaraq qiymətləndirilə bilər”.

“EKOLOJİ BAXIMDAN DA MÜHÜM ƏHƏMİYYƏT DAŞIYIR”

Nəqliyyat eksperti vurğulayır ki, avtomobil parkının yenilənməsi ekologiya

baxımından da mühüm əhəmiyyət daşıyır: “Yeni avtomobillər havaya buraxılan zərərli qazların miqdarını azaldır, daha təhlükəsiz və komfortludur. Köhnə avtomobillər adətən yüksək yanacaq sərfiyyatına və zərərli tullantıların əhəmiyyətli dərəcədə emissiyasına səbəb olur. Bu da şəhər havasının keyfiyyətinin aşağı düşməsi, ekoloji tarazlığın pozulması kimi problemlərə yol açır”.

YENİLƏNMƏNİN GÖSTƏRİCİSİ

Nəqliyyat eksperti Adil Nəbiyev deyir ki, şəhər küçələrində köhnə modellərin azalması yenilənmənin göstəricisidir: “Şəhərdə avtomobil parkının yenilənməsi artıq ciddi şəkildə nəzərə çarpır. Bu, çox müsbət haldır. Son dövrlərdə Çin istehsalı avtomobillər, elektromobillər və hibrid modellər daha çox yayılıb. Xüsusilə lizinq imkanları bu prosesi daha da sürətləndirir”.

“ŞƏHƏR NƏQLİYYATINI DAHA TƏHLÜKƏSİZ EDİR”

Mütəxəssis bildirir ki, yeni avtomobillərin təhlükəsizlik sistemləri - əyləc, təkər və elektron sabitlik kimi elementləri daha təkmildir: “Bu, yollarda baş verən qəzaların sayının azalmasına da şərait yaradır. Köhnə avtomobillərin uzun əyləc məsafəsi və texniki nasazlıqları daha

çox risk yaradır. Avtoparkın tədricən yenilənməsi bu riskləri azaldır və şəhər nəqliyyatını daha təhlükəsiz edir”.

A.Nəbiyevin sözlərinə görə, hazırda avtomobil bazarında durğunluq müşahidə edilir: “İkinci əl avtomobillərə maraq azalıb, insanlar daha çox avtomobil salonlarına və lizinq imkanlarına üstünlük verirlər. Ümumilikdə, avtomobil parkının yenilənməsi həm ekologiyaya, həm də yol təhlükəsizliyinə müsbət təsir göstərir”.

Foto: Sabir Məmmədov/Global Photostock

HƏM VƏTƏNDAŞLAR, HƏM DƏ BANKLAR ÜÇÜN DAHA ETİBARLI

BORCLANMANIN QARŞISINI ALAN SƏRTLƏSDİRMƏ

Mərkəzi Bank tərəfindən kreditlərin və kredit kartlarının verilməsində sərtləşdirilmiş qaydalar tətbiq edilir. Ekspertlərin fikrincə, bu qaydalardan sonra həm borclanma faizi azalıb, həm də təhlükəsizlik artırılıb.

ZƏRİF SALMANLI
zarifsalmanli@kaspi.az

2025-ci ilin birinci rübündə istehlak kreditləri və kredit kartlarının verilməsi ilə bağlı standartlarda sərtləşmə davam edib. Bu, Azərbaycan Mərkəzi Bankı tərəfindən keçirilən “2025-ci ilin birinci rübü üzrə bank sektorunda kreditləşmə fəaliyyəti və maliyyələşmə mənbələrinə dair sorğunun nəticələri”ndə əksini tapıb. Bəs şərtlərin sərtləşməsi nə ilə əlaqədardır? Bu, vətəndaşa və banklara necə təsir edəcək?

ƏMƏKHAQQININ 45 FAİZİNİ KEÇMƏMƏLİDİR

Bank məsələləri üzrə ekspert Emin Kərimovun sözlərinə görə, yaxın dövrlər ərzində istehlak kreditlərində kəskin artım müşahidə olunurdu. Bununla da əhəlinin davamlı şəkildə borclanması baş verirdi: “Bəzi hallarda aylıq ödənişlər əməkhaqqının 80-90 faizini təşkil edirdi. Belə vəziyyət həm əhəli arasında narazılıq yaradırdı, həm də ödəniş qabiliyyətinin aşağı düşməsinə səbəb olurdu. Məlum proses problemli kreditlərin artması, banklarda likvidliyin zəifləməsi kimi ciddi problemlərə yol açır”.

E. Kərimovun fikrincə, Mərkəzi Bank hərəkətə keçərək xərclərin gəlirlərə nisbəti əmsalını tətbiq etdi: “Bu qaydalara əsasən, istehlak kreditlərinin aylıq ödənişlərinin cəmi məbləği vətəndaşın əməkhaqqısının 45 faizini keçməməlidir. Nəticədə paralel kreditlərin

verilməsi nisbətən azaldı. İstehlak kreditlərindəki süni artımda, problemli kreditlərdə müəyyən səngimələr oldu. Bu, bazarı tənzimləməyə, istehlak kreditləri ilə bağlı vəziyyəti sabitləşdirməyə köməklik etdi. Məlum tendensiya indi də davam edir”.

“SƏRTLƏŞMƏYƏ HƏQİQƏTƏN EHTİYAC VAR”

Ekspert bildirdi ki, qaydaların sərtləşməsi borclanmanın qarşısını alır: “Mərkəzi Bankın statistik göstəricilərindən də göründüyü kimi, kreditə tələb artıb. Lakin xərclərin gəlirlərin nisbətində tələblər paralel kreditlər verilən zaman nəzərə alınır ki, bu da sərtləşməni zəruri edir”.

E. Kərimovun sözlərinə görə, sərtləşmə olmazsa, haqqında danışılan vəziyyət tənzimləmə bilməyən durumla nəticələnər: “Ciddi sərtləşmənin tətbiqinə həqiqətən də ehtiyac var idi. Bankların, onların təklif etdiyi xidmətlərin sayını, kredit kartlarının imkanlarını, bir borcla digər borcu bağlamaq kimi halları da nəzərə alaraq, tənzimləmələrin vacibliyini görürük. Fikrimcə, bu addımlar növbəti illərdə də davam etdirilməlidir”.

Emin Kərimov

MƏNFİ VƏ MÜSBƏT TƏRƏFLƏRİ

Ekspert yeni qaydaların banklara və vətəndaşlara təsirindən də danışdı: “Bu sərtləşmə həm banklara, həm də əhaliyə müsbət təsir göstərir. Əhaliyə müsbət təsiri ondan ibarətdir ki, həddən artıq borclanma, paralel kreditlərin verilməsi nəticəsində yaşayış səviyyəsinin çətinləşməsi, xərclərin artmasının qarşısı alınır. Banklarda isə problemli kreditlərin azalmasına, kredit portfelinin yaxşılaşmasına, likvidliyin artırılmasına səbəb olur. Qərarın müsbət tərəfləri daha çox olsa da, mənfi nəticələri də var. Məsələn, sərtləşmə səbəbindən istehlak kreditlərinin verilməsində azalma baş verə bilər. Amma bu, keyfiyyətə yönəlik tədbirdir”.

“DƏLƏDUZLUQ HALLARI XEYLİ AZALIB”

İqtisadçı Asif İbrahimli isə sərtləşmənin təhlükəsizliyi artırdığı qənaətinə gəlir: “Mərkəzi Bank dünyada tətbiq olunan beynəlxalq standartları Azərbaycanda

bank sistemində tətbiq etməyə çalışır. Kredit kartları ilə bağlı təhlükəsizlik məsələləri mövcud idi. Bu səbəbdən 3D təhlükəsizlik, identifikasiya, həmçinin üz tanıma sistemləri tətbiq edildi. Təkmilləşdirmələr yenə də aparılır”.

A. İbrahimlinin fikrincə, dələduzluq halları xeyli azalıb: “Şəxsin xəbəri olmadan adına kredit götürülməsi kimi faktlar mövcud idi. Qaydaların sərtləşməsindən sonra artıq bir şəxsin yerinə başqası kredit

götürə bilmir. Üz tanıma sistemləri tətbiq edilir. Son yenilənmələrdən sonra belə hallar minimuma enib”.

“SOSIAL ŞƏBƏKƏ HESABLARI DA NƏZƏRƏ ALINIR”

İqtisadçının sözlərinə görə, yeni qaydalardan sonra artıq şəxslərə kredit verilmədən öncə onların sosial şəbəkə hesabları da nəzərə alınır: “Bu da şəxsin ödəmə qabiliyyətinin müəyyənlişməsi üçündür. Məsələn, şəxsin rəsmi əməkhaqqısı təsdiqini tapmır, amma sosial şəbəkə hesablarında əlavə qazanc yeri olduğu ortaya çıxır. Beləliklə, qiymətləndirmə aparılır. Son sərtləşmədən sonra vətəndaşların əməkhaqqısı, gəlirləri, həmçinin xərcləri nəzərə alınır. Ondan sonra qərar verilir ki, şəxsə kredit vermək olar, yoxsa yox. Bu qaydalar bütün dünyada tətbiq olunur”.

İqtisadçının sözlərinə görə, bəzən vətəndaşlar deyirlər ki, kreditlərin alınması çətinləşib. Amma təhlükəsizlik də artıb. Bu, həm vətəndaşlar, həm də banklar üçün daha etibarlıdır.

MƏKTƏBLƏRİN BAĞLANMASI DAVAM EDƏCƏK

SEVİNC ABBASOVA

Azərbaycanda məktəblərin sayı azalıb. Rəsmi statistikaya görə, 2023-2024-cü tədris ilinin əvvəlində ölkədə 4388 məktəb fəaliyyət göstərirdisə, 2024-2025-ci ildə bu göstərici 4324-ə bərabər olub. Yəni bir il ərzində ölkədə olan məktəblərin sayı 64 ədəd azalıb. Rayonlar üzrə təhlillər göstərir ki, bəzi bölgələrdə məktəblərin fəaliyyətinin dayandırılması daha çox müşahidə olunub. Lerik rayonunda doqquz, Ağsu rayonunda səkkiz, Quba rayonunda yeddi məktəb bağlanıb. Füzuli, Qax, Yardımlı və Ağdaş rayonlarında dörd, Şamaxı, Şəmkir və Balakən rayonlarının hər birində üç məktəb fəaliyyətini dayandırılıb. Məktəblərin bağlanması əksəriyyəti ibtidai təhsil pilləsində baş verib. Əgər 2023-2024-cü tədris ilində ölkə üzrə 292 ibtidai məktəb fəaliyyət göstərirdisə, bu il onların sayı 245-ə enib. Deməli, cəmi bir il ərzində 47 ibtidai məktəb fəaliyyətini dayandırılıb.

“MƏKTƏBLƏRİN HƏR BİRİNƏ FƏRDİ QAYDADA YANAŞILIR”

Milli Məclisin Elm və təhsil komitəsinin üzvü Mehriban Vəliyeva bildirir ki, rasionallaşdırılmaya təqdim edilən məktəblərin hər birinə fərdi qaydada yanaşılır: “Vətəndaşların yaşayış yerlərini dəyişmələri, şəhər və rayon mərkəzlərinə axın etmələri ilə əlaqədar bəzi yaşayış məntəqələrində məktəblərin şagird sayının azalması səbəbindən təbii şəkildə fəaliyyətini dayandırması və ya şagird sıxlığı nəticəsində yeni təhsil müəssisələrinin açılması zərurəti yaranır. Müəssisələrdəki şagird sayı və kadr təminatı məsələləri nəzərə alınaraq təhlillər aparılır. Məqsəd mövcud məktəb şəbəkəsinin optimallaşdırılması, mövcud resursların və ayrılan xərclərin səmərəli bölüşdürülməsi, eləcə də, daha dayanıqlı təhsil infrastruktur-turunun və keyfiyyətli təhsil mühitinin formalaşdırılmasıdır. Rasional-

laşdırma prosesi zamanı bəzi məktəblərin fəaliyyəti dayandırılsa da, bəzi məktəblərin tipinin dəyişdirilməsi və ya birləşdirilməsi, eləcə də peşə təmayüllü siniflərin açılması həyata keçirilib. Ümumiyyətlə, rasionallaşdırılmaya təqdim edilən məktəblərin hər birinə fərdi qaydada yanaşılıb, bu müəssisələrdə təhsil alan şagirdlərin təhsil almaq hüququ və tədrisin fasiləsizliyi həmin və ya digər məktəbdə təmin edilir”.

“DAHA 130 MƏKTƏBLƏ BAĞLI QƏRAR VERİLƏCƏK”

Millət vəkili sۆzlərinə görə, təhsil müəssisələrinin rasionallaşdırılmasında əhalinin artan dinamikası, coğrafi əlverişlilik, infrastruktur, ən yaxın məktəbə qədər məsafə, şagird və müəllim sayı, siniflərin kompleksləşdirilməsi və digər meyarlar nəzərə alınır: “2024-cü il üzrə 147 müəssisə rasionallaşdırılıb. 2025-ci ildə 130-a qədər təhsil müəssisəsi ilə bağlı rasionallaşdırma tədbirlərinin həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur”.

Bir il ərzində Azərbaycanda 64 məktəb bağlanıb. Rayonlar üzrə təhlillər göstərir ki, bəzi bölgələrdə məktəblərin fəaliyyətinin dayandırılması daha çox müşahidə olunub. Ekspertlər prosesin davamlı olacağı qənaətinə gəlirlər.

2023-2024
tədris ili

4388

MÖVCUD
MƏKTƏBLƏRİN
SAYI

2024-2025
tədris ili

4324

Mehriban
Vəliyeva

Asif
Cahangirov

Əməkdar müəllim Asif Cahangirov deyir ki, Azərbaycanda şagird sayı 30-dan az olan xeyli məktəb mövcuddur. Mütəxəssis hesab edir ki, həmin məktəblərin

fəaliyyətini dayandırması qaçılmaz olacaq: “Onların saxlanılması məqsədə-müvafiq deyil. Çünki kifayət qədər

vəsait sərf olunur. Eyni zamanda, bu məktəblərdə əsasən, pedaqoji bacarıqları zəif müəllimlər çalışırlar. Yüksək bilik və bacarıqlara malik müəllimlər aşağı əməkhaqqı olan məktəbləri seçmirlər. Ona görə belə məktəblərdə rasionallaşdırma mütləq getməlidir və bu proses davamlı olacaq”.

“PROSES DAVAMLI OLACAQ”

“MƏKTƏBLİLƏR ÜÇÜN XÜSUSİ AVTOBUSLAR AYRILMALIDIR”

Asif Cahangirovun fikrinə, rasionallaşdırma prosesində bir sıra məqamlar mütləq nəzərə alınmalıdır: “Qənaət edilmiş vəsait təhsilin inkişafına, xüsusilə müəllimlərin əməkhaqqının artırılmasına yönəldilməlidir. Qərar qəbul edilərkən bütün infrastruktur problemləri həll olunmalıdır. İlk növbədə nəqliyyat məsələsinə diqqət yetirilməlidir, yollar şagirdlərin məktəbə gedib-gəlməsi üçün təhlükəsiz olmalıdır. Mən bu təcrübəni Polşada öyrənmişəm. Özüm də məktəbliləri daşıyan xüsusi avtobusu müşayiət etmişəm. Həmin avtobus bir neçə kənddən uşaqları məktəbə daşıyırdı. Beynəlxalq tələb budur ki, həmin avtobusların sürücüləri xüsusi hazırlıqdan keçməlidirlər. Avtobusda mütləq müşahidəçi müəllim olmalı, şagirdlərin daşınma qaydalarına riayət edilməlidir”.

“MƏKTƏBLƏRİN BAĞLANMASI BİR MƏBƏDİN İTMƏSİ DEMƏKDİR”

Şahlar
Əsgərov

Foto: Rüfət Mikayılov - Global Photostock

Əməkdar elm xadimi, professor Şahlar Əsgərov isə məktəblərin bağlanması haqqında tövsiyə edir. Onun sözlərinə görə, məktəblərin sayında baş verən azalma cəmiyyət qarşısında yeni vəzifələr qoyur: “Biz bu məsələnin üzərindən səssizcə keçməməliyik. Bu prosesin sosial

və psixoloji aspektləri nəzərə alınmalıdır. Bu, yalnız təhsil məsələsi deyil, həm də sosial, iqtisadi və demoqrafik problemlər yarada bilər. Məktəblərin bağlanması bir ocağın, məbədin itməsi deməkdir. Sovet dövründə bu məktəblər təsadüfən tikilməmişdi. Bir sinifdə 30-35 uşaq eyni anda təhsil alırdı. Müəllim azlığı yox, sinif çatışmazlığı vardı. Amma indi mənzərə başqadır. Əslində Elm

və Təhsil Nazirliyi bu vəziyyətlə bağlı həyəcan təbili çalmalıdır. Əgər biz məktəbləri səssizcə bağlasaq, təkcə məktəblər deyil, bütöv kəndlər boş qala bilər”.

Təhsil eksperti Elçin Əfəndi bildirir ki, ümumtəhsil məktəblərində şagird sayı ilə bağlı ciddi disbalans müşahidə olunur: “Hazırda orta təhsil müəssisələrində bir milyon 600 min şagird təhsil alır. Elə məktəblər var,

ümumi şagird sayı 20-yə çatmır. Belə olduğu halda, əlbəttə, tədbir görülməlidir. Bu baxımdan proses növbəti illərdə də davam edəcək”.

Ekspert vurğulayır ki, məktəblərin bağlanması zamanı ilk növbədə nəqliyyat məsələsinin həlli vacibdir: “Çünki kəndlər, məktəblər bir-birindən xeyli aralı ola bilər. Nəqliyyat məsələsi həllini taparsa, məktəbləri birləşdirmək problem yaratmayacaq”.

ƏNDƏLÜSÜN SONUNCU MÜSƏLMAN ŞƏHƏRİ

Qranada yalnız İspaniyanın deyil, bütünlükdə Avropanın ən gözəl şəhərlərindən biri hesab olunur. Şəhərin Nuh və ya Herakl tərəfindən qurulması ilə bağlı çoxlu əfsanələr var. Əndəlüsün ürəyi sayılan Qranadaya “Sirlərlə dolu şəhər” də deyilir.

TƏRANƏ MƏHƏRRƏMOVA
taranamaharramova@kaspi.az

“**B**ütün maraqlı səyahətçilərin ürəyində Qranada var, baxmayaraq ki, onlar heç vaxt orada olmayıblar”. Dahi dramaturq Uilyam Şekspirin bu fikirləri bütün səyahətsevər insanları sirlərlə dolu bu şəhərə səsləyir.

Qranada bu gün təkcə İspaniyanın deyil, həm də Avropanın ən gözəl şəhərlərindən biri hesab olunur. Şəhərin Nuh və ya Herakl tərəfindən qurulması ilə bağlı çoxlu əfsanələr var. Əndəlüsün ürəyi sayılan Qranadaya “Sirlərlə dolu şəhər” də deyilir.

Bu şəhərdə hər şey var: möhtəşəm Moorish (müsəlman) sarayları, nəfəskəsən bəzəkli katolik kilsələri, asket monastırları, qaraçı məhəllələri, dar ərəb küçələri, sıx nəqliyyatın olduğu müasir və geniş küçələr, müxtəlif dövrlərə aid tarixi abidələr, yerli sakinlərin qonaqpərvərliyi, xarakterik adət və ənənələr... Şəhərin memarlığı müsəlman və xristian mədəniyyətlərinin ecazkar qarışığından ibarətdir.

İspaniyanın ən yüksək massivi olan Sierra Nevada dağ silsiləsindəki xizək kurortlarının yaxınlığı da şəhəri cəlbedici edir.

ƏRƏB HÖKMRANLIĞININ İZLƏRİ HƏLƏ DƏ QALIR

1492-ci ildə Qranada arxiyepiskopluğun mərkəzi olub. 1531-ci ildə bu şəhərdə hələ də İspaniya və Avropanın ən nüfuzlu universitetlərindən olan Qranada Universiteti yaradılıb.

Qranadanın tarixində ərəb hökmrənliyinin dərin izləri var.

Şəhərin küçələrini gəzərkən o dövrün möhtəşəm memarlığına rast gəlinir. Qədim, xüsusi arxitekturası ilə seçilən Albaicin ərəb məhəlləsi insanı keçmiş dövrlərə aparır. Ağ evlər və dar küçələr əsl Şərq atmosferi yaradır. Bu küçələrdə çay, şərq şirniyyatları və likörəlin təqdim olunduğu çoxlu çayxanalar var. Qranadanın gastronomiyası tipik Əndəlus mətbəxi ilə ərəb və yəhudi mənşəli yeməklərin qarışığıdır. Şəhər həm də inanılmaz tapasla (müxtəlif yüngül qəlyanaltılar) məşhurdur.

Şəhərdə turistlərin maraqla baş çəkdiyi

yerlər sırasında Sakromonte əsas yer tutur. Bu ərazi 16-cı əsrdən bəri Qranadanın qaraçı əhalisinin ənənəvi evi olub. Qranadanın üç təpəsindən birində yerləşən ərazi dar, dolambac küçələrdəki ağ rəngli evləri, eləcə də əsrlər əvvəl qazılmış mağaraları ilə məşhurdur. Ən yaxşı flamenko tamaşaları Sakromonte mağaralarında keçirilir. Mağaraların bəzilərinə hələ də məskunlaşma var.

Qranada 1492-ci ilə kimi Qranada əmirliyinin paytaxtı kimi tanınıb. Xristian istilası zamanı buranı tərk edən Əndəlus əmirinin son dəfə ağlayaraq şəhəri seyr etdiyi qayalıq bu gün “Mavrin son nəfəsi” adı ilə məşhurdur. Qranada əmirliyinin fəthi ilə İspaniyada müsəlmanların hökmrənliyinə son qoyulub. Ona görə Qranada Əndəlüsün tarixində sonuncu müsəlman dövləti kimi yer alıb.

DÜNYANIN SƏKKİZİNCİ MÖCÜZƏSİ

“Qranadanı Əndəlüsün mirvarisi olan Əlhambraz (La Alhambra) təsəvvür etmək mümkün deyil. Əndəlüs müsəlmanlarının tikdiyi bu tarixi abidə o dövrün nəinki ən vacib, həm də ən yaxşı qorunub saxlanmış ərəb qalasındır. Bu memarlıq kompleksi, onun yaradılması və keçmiş sakinləri haqqında çoxlu mif və rəvayətlər var.

Deyilənə görə, sarayın hələ də öyrənilməmiş gizli keçidləri və yeraltı kommunikasiyaları mövcuddur.

Əlhambraı əhatə edən gözəl bağlar – “Qeneralife bağları” 14-cü əsrdə tikilib və hələ də orijinal formasını qoruyub saxlayır. Əlhambraın ərəb bağları dünyanın səkkizinci möcüzəsi hesab olunur. 1984-cü ildə ərəb bağları bənzərsiz gözəlliyi və memarların virtuoz işi ilə bəşəriyyətin mədəni irsi kimi tanınıb. “Qeneralife bağları” 1829-cu ilin yayında V Çarlzın sarayında yaşamış amerikalı yazıçı Vaşinqton İrving (“Alhambra hekayələri”) daxil olmaqla bir çox musiqiçi və yazıçının yaradıcılığına ilham verib.

2024-cü ildə Qranada öz şəxsi rekordunu qırıb. Ərəb nağılını izləməyə 2,5 milyondan çox insan gəlib. Məhz bu qələbəliyə görə bu nadir qədim mədəniyyət abidəsinin təbii və memarlıq tarazlığını pozmaq üçün Əlhambraı ziyarət etmək istəyənlərin sayını məhdudlaşdırmağa məcbur olublar. Ona görə qalaya giriş bileti səfərdən ən azı üç həftə əvvəl Əlhambraın rəsmi saytıdan bron etmək tövsiyə edilir.

Qranadaya yenidən qayıtmaq Qranada bir çox mədəni tədbirlərləri ilə turistləri cəlb edir. Şəhərdə tanqo, caz, kino, teatr festivalları keçirilir. Yerli sakinlər dini bayramları da təntənə ilə qeyd edirlər. Şəhər flamenko ifalarında əsas musiqi alətləri olan gitara, kastanet və kajonların əsrlər boyu hazırlandığı emalatxanaları və dükanları ilə də məşhurdur.

“Qranadada futbola da böyük maraq var. Küçələrdə “Qranada” futbol klubuna məxsus geyimdə insanlara hər addımda rast gəlmək olur. Futbol bu şəhərdə yerli mədəniyyətin mühüm hissəsidir. Klubun ev stadionu olan “Nuevo Los Carmenes” oyun zamanı azarkeşlərlə dolu olur”, - deyər bələdçi qeyd edir.

Şəhərin Lorkanın seirlərinə köklənən ruhu, yerli sakinlərin şən hay-küyü və bu günə qədər qorunan monumental mədəni irs Qranadaya yenidən qayıtmaq üçün əsas səbəblərdir.

UFC kimi mötəbər turnirin Bakıda təşkili təsadüfi deyil. İndiyədək ölkəmizdə çox sayda nüfuzlu beynəlxalq idman yarışları ən yüksək standartlara cavab verməklə keçirilib. Bu da istisna olmadı və növbəti kimi tarixə düşdü.

İyunun 21-də Bakı Kristal Zalında Azərbaycanda ilk dəfə UFC turniri keçirilib. Bu hadisəni yerli idman üçün tarixi bir an hesab etmək olar. Daha əvvəl postsovet məkanında UFC turnirləri yalnız Rusiyada keçirilmişdi. Bunlardan sonuncusu 2019-cu ildə baş tutmuşdu. İndi isə Bakı planetin ən böyük idman brendlərindən birinin, dünya üzrə 1,1 milyarddan çox izləyicisi olan UFC turnirinə ev sahibliyi etdi.

İKİ KARTDA 12 DÖYÜŞ

Bakıdakı döyüş gecəsində ümumilikdə 24 idmançı qüvvəsini sınaq. Müxtəlif çəkili idmançılar ilkin və əsas kartlarda mübarizə apardılar. İlkin kartın döyüşlərində qadınlar arasında polşalı Klaudiya Siqula və rusiyalı Darya Jeleznyakova, kişilər arasında isə cənubi koreyalılar - Sok Hyön Ko ilə Pak Çun Yon, nigeriyalı Muhammad Usman, eləcə də rusiyalı Taqir Ulanbekov qələbə qazandılar.

Əsas kartın döyüşləri daha maraqlı və diqqətcəkən oldu. Burada üç Azərbaycan təmsilçisi də qüvvəsini sınaq. Eyni zamanda gecənin əsas qarşılaşmasında iki amerikalı döyüşçü - Camaal Hill və Xalil Rauntri üz-üzə gəldilər. UFC xüsusilə Amerika auditoriyasına yönəldiyindən gecənin əsas döyüşündə məhz ABŞ təmsilçilərinin iştirak etməsi təbii. Üstəlik, bu döyüş yarım-yüngül çəkidə iddiaçı döyüşü idi. Yarım-ağır çəkidəki bu qarşılaşmada hakimlərin qərarı ilə Xalil Rauntri qalib elan olundu. Əsas kartın digər döyüşlərində tacikistanlı Muhammad Nayimov və ABŞ-li Körtis Bleyds qalibiyyətə sevindilər.

Fotolar: Tapdıq Abdullayev - Global Photostock

TOFIQ SEVİNDİRƏ BİLMƏDİ

UFC ilə 4 döyüşlük müqavilə imzalayan Tofiq Musayevin debütü Azərbaycan paytaxtında baş tutdu. İndiyə qədər UFC-dən kənarda ən yaxşı yüngül çəkili döyüşçülərdən biri kimi tanınan, “Rizin” və “Bellator”-un ulduzu olan Musayev bu səviyyədə Azərbaycanı təmsil edən üçüncü idmançı kimi tarixə düşdü. O, Qırğızıstandan olan Mıktıbek Oralbay ilə qarşılaşdı. Yüksək dözümlülüğü və sərtliyi ilə tanınan rəqibə qarşı Tofiqin

əsas çətinliyi çəki problemi idi. Belə ki, Oralbay çəkisini normaya sala bilməmiş, bu səbəbdən Azərbaycan idmançısı döyüşün baş tutması üçün çəki artırımağa məcbur olmuşdu. Digər tərəfdən, 36 yaşlı Tofiq Musayev rəqibindən 9 yaş böyükdür. Təcrübə baxımından bu, üstünlük versə də, cəldlik, dözümlülük kimi aspektlərdə Qırğızıstan idmançısının işinə yarırdı. Döyüş gözlənilən kimi rəqibin üstünlüyü ilə keçdi. Musayev debüt görüşünün birinci raundunda ağrıdıcı fəndə düşərək UFC-yə uğursuz başlangıç etdi. Onun vəziyyəti düzəltmək üçün qarşıda hələ üç döyüşü var.

UFC-NİN YÜKSƏLƏN ULDUZU

Nazim Sadıxov Bakıya son döyüşündə güclü braziliyalı İsmail Bonfimi məğlub etməklə gəlmişdi. Burada onu digər braziliyalı Nikolaz Motta ilə qarşılaşma gözləyirdi. Özünəinamlı və baxımlı döyüş sərgiləyən Nazim üçün qələbə qazanmaq elə də çətin olmadı. O, Mottanı 2-ci raundda nokaut etdi. İndi UFC-nin parlayan ulduzu yüngül çəkidə ilk “15-liy”ə daxil olmağa çox yaxındır.

Nazimin Nikolası məğlub etdiyi görüş gecənin həm ən yaxşı döyüşü, həm də ən yaxşı nokautu nominasiyasında birinci oldu. Bununla da, təmsilçimiz qələbədən əlavə 100 min dollar bonus qazandı. “Bura Azərbaycandır. Məni burada məğlub etmək istəyən tapança ilə gəlməlidir. Vətəndə yalnız qələbə qazanmaq haqqında düşünürdüm”, – deyərək Sadıxov qələbədən sonra təəssüratlarını ifadə etdi.

FİZİYEYİN GERİDÖNÜŞÜ

UFC-nin azərbaycanlı “üçlüyü”ü arasında ən məşhuru Rafael Fiziyevdir. Burada ən baxımlı döyüşçülərdən biri olan idmançımız Bakıya ardıcıl üç məğlubiyyətlə gəlmişdi. Lakin o, çilili İqnasio Bahamondesə qarşı favorit sayılırdı. Fiziyev qələbə sayəsində həm son məğlubiyyətləri unutturmaq, həm də qalibiyyət yoluna qayıtmaq istəyirdi.

O, məqsədinə nail olmağı bacardı. Bahamondeslə döyüş ağır keçsə də, Fiziyev yekunda hakimlərin qərarı ilə qalib elan olundu. Doğma azarkeşlər qarşısında əldə edilən qələbə Rafael üçün yüngül çəkidə iddialarını yenidən alovlandırmaq üçün başlangıç olmalıdır. “Ataman” ləqəbli idmançı qələbədən sonra Azərbaycanda döyüşməyin ona əlavə güc verdiyini söylədi: “Azərbaycanlılar daha xoşbəxt yaşamağa layiqdirlər. Burada uduza bilməzdim”.

İKİSİ SEVİNDİRDİ, BİRİ UDUZDU

DAHA BİR MÜKƏMMƏL TƏŞKİLATÇILIQ NÜMUNƏSİ

UFC-nin döyüş gecəsi Azərbaycandakı digər böyük idman tədbiri kimi əla təşkilatçılığı ilə diqqət cəkdi. UFC prezidenti Deyna Uayt iyunun 20-də Prezident İlham Əliyevlə görüşdə bu

turnirə hazırlıq işlərinin yüksək səviyyədə aparıldığını vurğulayaraq, göstərilmiş dəstəyə görə dövlətimizin başçısına minnətdarlığını bildirmişdi. Turnirdən sonra

isə o, Bakı haqqında təəssüratlarını dilə gətirib: “Bakı mükəmməldir. Şəhər çox gözəldir. İnsanlar qonaqpərvərdirlər. Azərbaycandan çox gözəl hisslərlə qayıdacağam”.

Turnirin Bakıda bu cür təşkili təsadüfi deyil. İndiyədək ölkəmizdə çox sayda nüfuzlu beynəlxalq idman yarışları ən yüksək standartlara cavab verməklə keçirilib. Bu da istisna

olmadı və növbəti kimi tarixə düşdü. UFC kimi mötəbər turnirin Bakıda təşkil olunması Azərbaycanın idman ölkəsi kimi dünyada artan nüfuzunun daha bir göstəricisidir.